

Leerplan

OPLEIDING

Interculturele medewerker

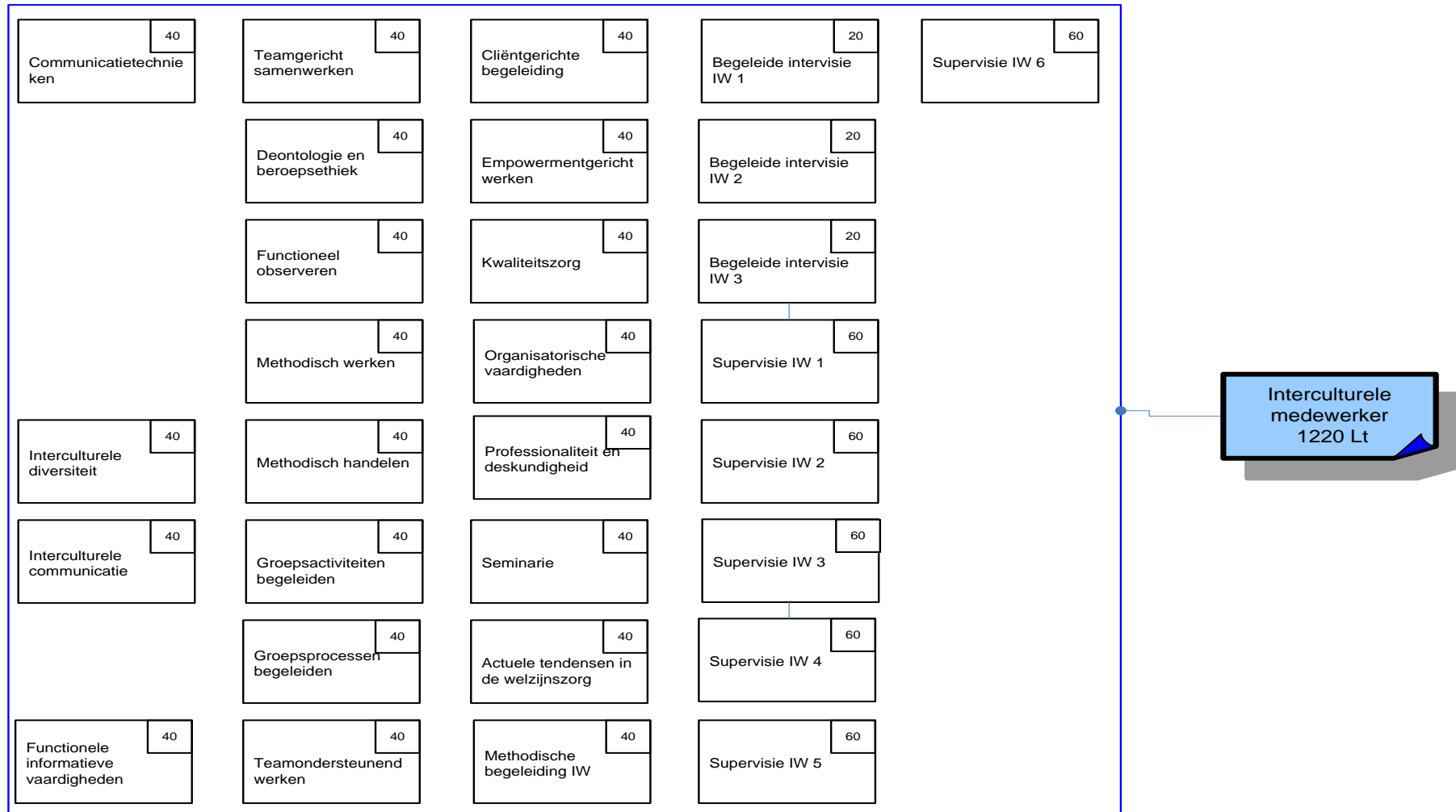
Modulair

Studiegebied
Personenzorg

Goedkeuringscode: 2012/707/6//D

31 januari 2012

STRUCTUURSCHEMA

MODULES

Naam	Code	Lestijden
Communicatietechnieken	M PZ 090	40 LT
Interculturele diversiteit	M PZ 094	40 LT
Interculturele communicatie	M PZ 095	40 LT
Functionele informatieve vaardigheden	M PZ 097	40 LT
Teamgericht samenwerken	M PZ 098	40 LT
Deontologie en beroepsethiek	M PZ 099	40 LT
Functioneel observeren	M PZ 100	40 LT
Methodisch werken	M PZ 101	40 LT
Methodisch handelen	M PZ 102	40 LT
Groepsactiviteiten begeleiden	M PZ 103	40 LT
Groepsprocessen begeleiden	M PZ 104	40 LT
Teamondersteunend werken	M PZ 105	40 LT
Cliëntgerichte begeleiding	M PZ 106	40 LT
Empowermentgericht werken	M PZ 107	40 LT
Kwaliteitszorg	M PZ 108	40 LT
Organisatorische vaardigheden	M PZ 109	40 LT
Professionaliteit en deskundigheid	M PZ 110	40 LT
Seminarie	M PZ 111	40 LT
Actuele tendensen in de welzijnszorg	M PZ 112	40 LT
Methodische begeleiding IW	M PZ 113	40 LT
Begeleide intervisie IW 1	M PZ 114	20 LT
Begeleide intervisie IW 2	M PZ 115	20 LT
Begeleide intervisie IW 3	M PZ 116	20 LT
Supervisie IW 1	M PZ 117	60 LT
Supervisie IW 2	M PZ 118	60 LT
Supervisie IW 3	M PZ 119	60 LT
Supervisie IW 4	M PZ 120	60 LT
Supervisie IW 5	M PZ 121	60 LT
Supervisie IW 6	M PZ 122	60 LT

INHOUDSTAFEL

1	Inleiding.....	4
2	Beginsituatie	8
3	Algemene doelstellingen van de opleiding.....	9
4	Minimale materiële vereisten	11
5	Algemene pedagogisch-didactische wenken	12
6	Evaluatie van de cursisten.....	14
7	Module: Communicatietechnieken (M PZ 090 – 40 lestijden)	15
8	Module: Interculturele diversiteit (M PZ 094 – 40 lestijden).....	18
9	Module: Interculturele communicatie (M PZ 095 – 40 lestijden).....	21
10	Module: Functionele informatieve vaardigheden (M PZ 097 - 40 lestijden)	24
11	Module: Teamgericht samenwerken (M PZ 098 – 40 lestijden).....	27
12	Module: Deontologie en beroepsethiek (M PZ 099 – 40 lestijden).....	29
13	Module: Functioneel observeren (M PZ 100 – 40 lestijden)	31
14	Module: Methodisch werken (M PZ 101 – 40 lestijden)	33
15	Module: Methodisch handelen (M PZ 102 – 40 lestijden).....	36
16	Module: Groepsactiviteiten begeleiden (M PZ 103 – 40 lestijden).....	38
17	Module: Groepsprocessen begeleiden (M PZ 104 – 40 lestijden).....	40
18	Module: Teamondersteunend werken (M PZ 105 – 40 lestijden)	42
19	Module: Cliëntgerichte begeleiding (M PZ 106 – 40 lestijden).....	45
20	Module: Empowermentgericht werken (M PZ 107 – 40 lestijden).....	48
21	Module: Kwaliteitszorg (M PZ 108 – 40 lestijden)	51
22	Module: Organisatorische vaardigheden (M PZ 109 – 40 lestijden)	53
23	Module: Professionaliteit en deskundigheid (M PZ 110 – 40 lestijden)	55
24	Module: Seminarie (M PZ111 – 40 lestijden).....	57
25	Module: Actuele tendensen in de hulpverlening (M PZ 112 – 40 lestijden)	59
26	Module: Methodische begeleiding (M PZ 113 – 40 lestijden).....	61
27	Modules: Begeleide Intervisie IW 1, 2, 3(M PZ 114-116 – 3 x 20 lestijden).....	63
28	Modules: Supervisie 1, 2, 3, 4, 5 en 6 (M PZ 117 - 122 – 6 x 60 lestijden).....	65
29	Bibliografie.....	69

---

1 INLEIDING

1.1 NETOVERSCHRIJDEND PROJECT

Dit leerplan is tot stand gekomen binnen een netoverschrijdende werkgroep. De meerwaarde van dergelijk samenwerkingsverband is niet enkel beperkt tot het onderling afstemmen van het programma, maar heeft tevens geleid tot een gelijkgerichte visie op de opleiding. Dit biedt de cursist die om welke reden dan ook in de loop van zijn opleiding van centrum verandert of onderdelen van zijn opleiding gelijktijdig in verschillende centra wenst te volgen, niet alleen meer zekerheid op vlak van continuïteit van zijn leertraject maar ook op vlak van continuïteit in zijn leerproces.

1.2 VISIE OP DE OPLEIDING

In de opleiding Interculturele Medewerker verwerft de cursist de basiscompetenties die nodig zijn om als beginnende beroepsbeoefenaar aan het werk te gaan in de welzijnszorg en het sociaal cultureel werk en wordt de basis gelegd voor een verdere professionalisering gedurende zijn loopbaan. De competenties vormen aldus het kader van wat de cursist moet kennen, kunnen en zijn om adequaat te handelen in een bepaalde beroepscontext.

Centraal in de opleiding staat de competentieontwikkeling en de persoonlijke groei van de cursist in relatie tot de beroepspraktijk. Dit houdt in dat het accent niet ligt op het onderwijzen door de leerkracht maar wel op het leren door de cursist.

Concreet betekent dit dat:

- het ontwikkelen van competenties gezien wordt als een groeiproces. Door te leren reflecteren op zijn handelen, komt de cursist geleidelijk tot een verbreding, verdieping en verrijking van zijn competenties. Verbreden houdt in dat de cursist de competenties kan toepassen in verschillende en in toenemende complexe situaties. Verdieping betekent dat de competenties door toenemende bewustheid en reflectie steeds beter worden geïntegreerd. Verrijking, tenslotte, wil zeggen dat de competenties steeds meer iets van de persoon zelf worden, dat ze bewuster worden ingezet.
- er geleerd wordt in een beroepsgerichte context. Bij elke leeractiviteit moet de relatie met de beroepspraktijk duidelijk zichtbaar te zijn. Kennis, vaardigheden en houdingen moeten zoveel mogelijk geïntegreerd worden aangeboden. Door voortdurend de relatie te leggen met de rollen en taken in het toekomstige werkveld, wordt het leren functioneel en verhoogt de intrinsieke motivatie van de cursist.
- de nadruk komt te liggen op kennisconstructie i.p.v. op kennisreproductie door de cursist. Niet de vraag wat geleerd wordt maar wel hoe geleerd wordt komt centraal te staan. De activiteit van de leerkracht moet vooral gericht zijn op de kwaliteit van die kennisconstructie, zijn rol verschuift van lesgever naar begeleider van leerprocessen.
- de cursist in staat gesteld wordt in toenemende mate de verantwoordelijkheid op te nemen voor zijn eigen ontwikkeling. Het is belangrijk dat de cursisten zoveel mogelijk sturing kunnen geven aan hun eigen leerproces omdat hierdoor de kwaliteit van de kennis die zij verwerven verhoogt. Dit houdt in dat er ook aandacht wordt besteed aan het ontwikkelen van metacognitieve vaardigheden zoals het leren leren, het leren reflecteren over het eigen leerproces en het ontwikkelen van het zelfstandig leervermogen van de cursist.
- rekening wordt gehouden met individuele verschillen tussen cursisten. Er moeten mogelijkheden worden ingebouwd tot differentiatie op vlak van studietempo, inhoud en leerweg. Het uitwerken van individueel aangepaste leertrajecten en het erkennen van elders verworven competenties krijgt hierbinnen zijn plaats.

Daaraan gekoppeld moet een adequate leeromgeving gecreëerd worden. Dit is een leeromgeving die:

- levensecht is en uitnodigt tot activiteit, d.w.z. zoveel mogelijk aansluit bij de concrete praktijk om de betrokkenheid van de cursist te verhogen.
- naast cognitieve inhouden ook vaardigheden en attitudes betreft in het leerproces. Een competentie is immers een geïntegreerd geheel van kennis, vaardigheden en houdingen

- rekening houdt met de leerstijlen van de cursist. De manier van leren is bepalend voor de kwaliteit van de opgedane kennis, inzichten en vaardigheden. Naast zijn eigen leerstijl moet ook het open staan voor en het hanteren van andere leerstijlen door de cursist ontwikkeld worden.
- het zelfgestuurd leren stimuleert door de cursist aan te moedigen en te ondersteunen om op een actieve wijze tot kennisconstructie te komen en te reflecteren over zijn leerproces
- zorgt dat de cursist systematisch het besef van de eigen bekwaamheid ontwikkelt door het regelmatig geven van feedback en het leren reflecteren.

1.3 OPLEIDINGSCONCEPT

1.3.1 KOPPELING THEORIE EN PRAKTIJK

In de opleiding staat een voortdurende koppeling van theorie en praktijk centraal. Op het moment dat de cursist in de opleiding stapt, stapt hij ook in het werkveld om daar praktijkervaring op te doen. Het binnenschools curriculum is volledig afgestemd op het leren op de werkplek.

We onderscheiden hierbij verschillende leerlijnen ¹

- o In de **conceptuele leerlijn** vindt vooral de theoretische vorming plaats die een noodzakelijke basis is voor het handelen: concepten, modellen, theorieën, kritisch denken, relaties tussen leerstof ontdekken en verbanden zien. Kennis varieert van eenvoudige reproduceerbare feiten tot complexe informatie die geïnterpreteerd en toegepast moet kunnen worden. Belangrijk hierbij is dat ook tijdens deze leermomenten steeds gestart wordt met een oriëntatie op de beroepstaak om de relatie met de werksituatie zichtbaar te maken.
- o De **vaardigheden-leerlijn**: is gericht op training en ontwikkeling van belangrijke praktische vaardigheden. Vaardigheden variëren van eenvoudige handelingen (niet direct toepasbaar in de beroepspraktijk), via taken/activiteiten (samenstel van vaardigheden, die in de beroepspraktijk via vaste protocollen worden afgewerkt) tot complexe beroepshandelingen (waarbij meerdere competenties moeten worden aangesproken).
- o In de **integrale leerlijn** ligt de nadruk op samensmelting van praktijk, theorie, eigen ervaring en professioneel gedrag. Deze leerlijn zorgt ervoor dat de verschillende elementen in de opleiding met elkaar verbonden worden. In de integrale leerlijn wordt uitgegaan van realistische taken, opgaven en problemen uit het werkveld. Kennis, vaardigheden en houdingen komen hierbij geïntegreerd aan bod. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van projecten, casebesprekingen en toepassingen in gesimuleerde situaties, waarbij ook ingespeeld wordt op de ervaringen van de cursisten in het werkveld. Als zodanig vormt de integrale lijn het hart van het competentiegericht onderwijs.
- o **Ervaringsreflectie-leerlijn**: professioneel functioneren in de beroepspraktijk. Op deze lijn richt de beoordeling zich op de reflectieve logboeken en reflectieverslagen waarin de cursist aantoont dat hij op basis van concepten (onderscheiden naar de wereld van de beroepsgemeenschap, het werkveld en de aan het vak ontleende werkmodellen) professioneel kan nadenken over zijn werkervaring, dat hij zijn vaardigheden kan hanteren om professioneel te handelen (bijv. omgaan met conflicten in groepssituaties, effectief bijdragen als lid van een team), dat hij planmatig beroepsproblemen (dilemma's, tegenstrijdigheden) kan aanpakken in het licht van relevante standaards, zijn oplossingsmethodiek kan controleren en zich kan sturen (aan de hand van een stappenplan en het schrijven van cases). De verslagen zijn betrokken op verschillende ervaringen: persoonlijke ervaringen, beroepsmatige ervaringen en ervaringen met de vakinhoud. In deze verslagen wordt de cursist uitgedaagd de praktijk met de theorie te verbinden.
- o **De studieloopbaan leerlijn**: reflecteren op ervaringen met als doel zelfsturing en betekenis geven aan het handelen. In de leerlijn studieloopbaanbegeleiding staat het ontwikkelingsproces van de deelnemer centraal. Het gaat om motivatie, leervermogen en houding.

De eerste 3 leerlijnen en de vijfde leerlijn zijn ondersteunende leerlijnen. Zij vormen geen doel op zich, maar zijn een noodzakelijke basis voor het uiteindelijke doel, het professioneel functioneren in

---

¹ Bie de D. en Kleijn de J.(2001). Wat gaan we doen? Het construeren en beoordelen van opdrachten. Bohn Stafleu Van Loghum

de beroepspraktijk. Het is in de beroepscontext dat de cursist moet laten zien dat hij competent is. In deze laatste leerlijn komen de overige leerlijnen samen (kennis, vaardigheden en persoonlijke kwaliteiten in samenhang).

De ervarings-reflectie leerlijn krijgt vorm middels de gesuperviseerde beroepspraktijk. Deze biedt de cursist de mogelijkheid om het geleerde toe te passen in reële beroepssituaties. Essentieel bij dit alles is dat de verschillende leeractiviteiten een zinvolle onderlinge samenhang vertonen en gericht zijn op het realiseren van bepaalde leerdoelen c.q. het ontwikkelen van bepaalde competenties. Ook zal het leren reflecteren systematisch aan bod moeten komen, het moet een rode draad zijn door de hele opleiding. Dit reflecteren mag niet beperkt blijven tot de vraag 'wat moet ik doen om het morgen beter te doen?', maar ook 'waarom heb ik dit zo gedaan?'. De eerste vraag is gericht op het onmiddellijk verbeteren van gedrag in een bepaalde situatie, het waarom verwijst naar de onderliggende inzichten en opvattingen die het gedrag sturen.

1.3.2 OPBOUW VAN HET CURRICULUM

Het opleidingsconcept gaat uit van een concentrische opbouw van het curriculum, waarbij de competenties op een steeds hoger niveau worden aangeboden en de problemen waar de cursisten aan werken in complexiteit toenemen.

Om tot een niveaubepaling te komen, worden volgende criteria gehanteerd:

- a) Toenemende complexiteit: van eenvoudige naar complexe situaties

Van een beginnend cursist wordt verwacht dat hij eenvoudige taken kan uitvoeren in eenvoudige situaties. Doorheen de opleiding leert de cursist om met steeds meer factoren rekening te houden, meer theoretische kennis aan te wenden om zijn handelen te onderbouwen, meer vaardigheden adequaat te combineren. Een afstuderende cursist kan functioneren in complexe situaties.

- b) Toenemende integratie: van losse elementen naar geïntegreerde gehelen

Van een beginnende cursist wordt verwacht dat hij afzonderlijke deelhandelingen en deeltaken kan uitvoeren, naarmate hij verder vordert in zijn traject zal hij in staat moeten zijn om volledige taken of activiteiten uit te voeren. Een afstuderende cursist kan volledige beroepsactiviteiten en beroepstaken opnemen.

- c) Toenemende transfer: van bekende situaties naar nieuwe situaties

In het begin kan de cursist het geleerde toepassen in bekende situaties. Door dit in de loop van de opleiding te leren toepassen in minder bekende en nieuwe situaties, ontwikkelt hij het vermogen tot transfer van het geleerde en kan hij dit inzetten op verschillende niveaus van het beroepsmatig handelen wanneer hij afstudeert.

- d) Toenemende zelfstandigheid: van gestuurd naar zelfstandig handelen

Een beginnende cursist kan opdrachten uitvoeren onder begeleiding van en met sturing door leerkrachten/begeleiders. Naarmate de opleiding vordert, moet de cursist steeds meer in staat zijn opdrachten zelfstandig en met steeds minder sturing uit te voeren. Aan het einde van de opleiding moet de cursist zelfstandig het beroep kunnen uitoefenen en verantwoordelijkheid opnemen voor zijn eigen beroepsontwikkeling zodat een doorgroei in professionaliteit verwacht mag worden.

1.3.3 AANZET TOT ZELFSTURING

Wanneer wij van de cursist verwachten dat hij in toenemende mate zelf de verantwoordelijkheid neemt voor zijn ontwikkeling en groei, betekent dit dat hij tijdens de opleiding ook kansen krijgt om zelfstandig te werken, initiatief te nemen, keuzes te maken.

Dit houdt in dat de leerkracht zijn onderwijsstijl voldoende varieert in functie van het leerproces van de cursisten. De leerkrachtgestuurde manier van lesgeven, het lesgeven vanuit gedeelde sturing tussen leerkracht en cursist en een cursistgestuurde manier van lesgeven wisselen elkaar voortdurend af.

In de gesuperviseerde beroepspraktijk wordt deze zelfsturing nog meer aangemoedigd door te werken met een persoonlijk ontwikkelingsplan.

1.4 DIPLOMAGERICHT

De opleiding Interculturele medewerker wordt bekrachtigd met een certificaat Interculturele medewerker.

In combinatie met het certificaat Aanvullende Algemene Vorming, leidt de opleiding Interculturele Medewerker tot een diploma Secundair Onderwijs. Ook cursisten die al bij de aanvang van hun opleiding in het bezit zijn van een diploma secundair onderwijs, ontvangen dit diploma bij het beëindigen van de opleiding.

---

2   **BEGINSITUATIE**

2.1   **TOELATINGSVOORWAARDEN**

Om met de opleiding te mogen starten, dient de cursist te voldoen aan de decretale toelatingsvoorwaarden.

Daarnaast worden intakeproeven georganiseerd, waarbij wordt nagegaan of de kandidaat cursist:

- over voldoende capaciteiten beschikt om met kans op slagen deze opleiding te doorlopen, eventueel mits remediëring.
- voldoende gemotiveerd is om zich ten volle te engageren voor deze opleiding.
- voldoende draagkracht heeft.

Op basis van de gegevens van deze intakeproeven wordt een advies geformuleerd i.v.m. het al dan niet starten met de opleiding.

2.2   **KENMERKEN VAN DE CURSISTEN**

De cursistengroep is heel heterogeen van samenstelling. Er zijn grote verschillen tussen de cursisten op vlak van leeftijd, vooropleiding, culturele achtergrond, gezinssituatie, ervaring... De meeste cursisten zitten in de leeftijdscategorie tussen 19 en 40 jaar. Wat vooropleiding betreft, behoort een vrij groot aantal tot de groep schoolverlaters die omwille van schoolmoeheid, negatieve schoolervaringen, familiale omstandigheden... het dagonderwijs vroegtijdig heeft verlaten.

---

3 ALGEMENE DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

3.1 ALGEMENE DOELSTELLINGEN

De opleiding richt zich op de professionele vorming van interculturele medewerkers in de verschillende sectoren van de welzijnszorg.

Bij het beëindigen van zijn opleiding, heeft de cursist de basiscompetenties van een interculturele medewerker, zoals omschreven in het beroepsprofiel, verworven op het niveau van een beginnende beroepsbeoefenaar.

Dit houdt in dat een afgestudeerde cursist:

- op een deontologisch verantwoorde wijze en aangepast aan de doelstellingen en visie van de organisatie kan functioneren;
- kan werken vanuit een emancipatorische mensvisie en met respect voor diversiteit;
- professionele begeleiding kan bieden, afgestemd op de behoeften van de doelgroep;
- kan samenwerken met collega's en relevante derden;
- op zelfstandige wijze kan functioneren binnen een team;
- de fundamenten van de basishouding, eigen aan elke opvoeder/begeleider heeft geïntegreerd in zijn handelen;
- er zich van bewust is dat zelfreflectie, zelfhantering en bijscholing een permanente opdracht is voor elke professionele opvoeder/begeleider.

Naast het werken aan beroepsvaardigheden, wordt ook ruim aandacht besteed aan persoonsvorming, het ontwikkelen van de sleutelvaardigheden inbegrepen. Het functioneren in de rol van interculturele medewerker kan immers niet los gezien worden van de persoon van de begeleider omdat dit het belangrijkste instrument is waarover hij als opvoeder/begeleider beschikt. Het is vooral tijdens supervisiemomenten dat de cursist aangezet wordt kritisch te reflecteren over het eigen functioneren als persoon en zo leert zijn denken, voelen en handelen geïntegreerd te benutten.

Gezien zowel de professionele als de persoonlijke groei nooit afgerond zijn, is het belangrijk dat de cursisten bij het beëindigen van hun opleiding in staat zijn de verantwoordelijkheid voor verdere professionalisering en persoonlijke ontwikkeling op te nemen. Het realiseren van deze doelstelling wordt nagestreefd door aandacht te besteden aan het leren leren.

3.2 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen in de verschillende modules aan bod.

Code	Sleutelvaardigheid	Verklaring
SV03	ASSERTIVITEIT	In staat zijn eigen meningen en gevoelens te verwoorden en ervoor op te komen.
SV06	CONTACTVAARDIGHEID	In staat zijn om contacten te leggen en eventueel te onderhouden, ook in moeilijke situaties (onder meer met mensen met verschillende opvattingen en achtergrond).
SV11	EMPATHIE	In staat zijn zich in te leven in iemands situatie, er begrip voor op te brengen en er tactvol mee om te gaan.
SV12	FLEXIBILITEIT	In staat zijn om zich aan te passen aan wijzigende omstandigheden, onder meer middelen, doelen, mensen en procedures.
SV15	KRITISCHE INGESTELDHEID	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren,

		alvorens een stelling in te nemen.
SV19	LEERGIERIGHEID	In staat zijn om actief te zoeken naar situaties om zijn competenties te verbreden en te verdiepen.
SV20	LOYAUTEIT	Blijk geven van sterke betrokkenheid op de organisatie en de regels en afspraken die er gelden.
SV22	PLANMATIG DENKEN	In staat zijn op methodische wijze over en opgave of een probleem te redeneren.
SV 28	RESULTAATGERICHTHEID	In staat zijn binnen een bepaalde tijd een vooropgesteld resultaat te bereiken met in achtneming van gedefinieerde kwaliteitsstandaarden.
SV31	VERANTWOORDELIJKHEIDSZIN	Aandacht hebben voor de consequenties van taak en beslissingen nemen op basis van mogelijke consequenties ervan.
SV32	ZELFSTANDIGHEID	In staat zijn om zelfstandig zonder hulp of toezicht gedurende lange tijd aan een taak te werken.

---

4 MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

In een competentiegerichte opleiding dienen functionele lokalen en materialen beschikbaar te zijn om cursisten de kans te geven praktische vaardigheden te oefenen (cfr. vaardighedenleerlijn) en aan het ontwikkelen van hun competenties te werken in gesimuleerde situaties (cfr. integrale leerlijn)

4.1 INFRASTRUCTUUR

Minimaal dient een centrum te beschikken over:

- Voldoende ruime leslokalen met verplaatsbare tafels en stoelen om te kunnen werken in kleine groepen en om ruimte te creëren voor rollenspelen en simulatieoefeningen.
- een ICT – lokaal met een voldoende aantal computers.

Een open leercentrum kan in een competentiegerichte leeromgeving een grote meerwaarde bieden.

4.2 MATERIËLE BENODIGDHEDEN

Het is wenselijk dat het centrum beschikt over:

- een audiovisuele installatie
- een elektronisch leerplatform

Voor het geven van feedback op het gedrag van cursisten tijdens rollenspelen en simulatieopdrachten is het gebruik van een videocamera aangewezen.

---

5 ALGEMENE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

De wijze waarop een centrum de competenties realiseert is de autonomie van elk centrum afzonderlijk. We geven hier wel enkele richtlijnen om een adequate leeromgeving te realiseren, zodat men vertrekt vanuit een gelijkgerichte visie.

Een adequate leeromgeving is een leeromgeving die levensecht is en uitnodigt tot activiteit, die het zelfgestuurd leren stimuleert, die zorgt dat de cursist systematisch het besef van eigen bekwaamheid ontwikkelt, die naast cognitieve inhouden ook vaardigheden en attitudes betreft in het leerproces en die rekening houdt met de leerstijlen van de cursist.

5.1 LEVENSECHT EN ACTIEF

De leeromgeving is er één die als echt ervaren wordt en waarin cursisten gestimuleerd worden tot actief leren: zelf doen, zelf denken, zelf sturen ...

De leerkracht kiest dus best een werkvorm die de activiteit van de cursist effectief stimuleert en die deze activiteit ook toelaat. Het gaat om werkvormen die vallen binnen de categorieën van interactievormen (verschillende soorten discussievormen, vragen stellen ...), opdrachtvormen (ICT-opdrachten, literatuurstudie, schrijven van een tekst, practicum, werkbladen ...) samenwerkingsvormen (groepswerk, partnerwerk, projectwerk ...) en spelvormen (rollenspel, simulatiespel, schimmenspel, raadspelen ...). Instructievormen, zoals doceren zijn minder aangewezen.

Indien situaties, oefeningen, opdrachten, casussen... realistisch zijn en uit het werkveld komen, zal een cursist vlotter de link leggen tussen de klas en de praktijk (echtheid) en het geleerde aanvoelen als nuttig en relevant. Dit heeft het bijkomende voordeel dat cursisten nauwer betrokken raken bij hun leerproces en er een actievere rol in spelen.

5.2 VAN LEERKRACHTGESTUURD NAAR CURSISTGESTUURD

Een cursist heeft in het begin van zijn leerproces meer begeleiding en sturing nodig. Naarmate hij vordert in zijn opleiding zal de cursist meer en meer zelfstandig beslissingen nemen in verband met leerdoelen, leeractiviteiten en zelfbeoordeling. Het leerproces wordt dan niet meer (volledig) gestuurd door de leerkracht, maar gaat via gedeelde sturing over naar een cursistgestuurd leerproces.

De gehanteerde werkvormen worden op zo'n manier uitgewerkt dat de cursist geleidelijk aan ook de kans krijgt om zichzelf te sturen, zijn eigen leerproces in eigen handen te nemen, zelfstandig te werken, keuzes te maken. De werkvormen situeren zich op een continuüm van leerkrachtgestuurd tot cursistgestuurd. Doceren is bijvoorbeeld een instructievorm, waar de leerkracht het leerproces (volledig) stuurt. Samenwerkingsvormen, zoals een groepswerk, kan meer leerkrachtgestuurd zijn. De leerkracht bepaalt welke opdracht(en) er in het groepswerk zit(ten), verdeelt deze onder in kleine subvragen, bepaalt wie welke taak krijgt, waar en hoe de cursist de informatie kan terugvinden, enz. Datzelfde groepswerk kan ook meer leerlinggestuurd ingevuld worden. De leerkracht formuleert een opdracht waarin cursisten zelf hun weg moet zoeken. Ze moeten zelf op zoek gaan naar waar ze hiervoor materiaal vinden, welke subopdrachten zitten er in deze opdracht vevat zitten om tot een goed resultaat kunnen komen ...

Het is duidelijk dat de taak van de leerkracht hierdoor verandert. Hij is niet meer degene die alle instructies geeft en het leerproces daarmee afrondt. Hij biedt leerkansen aan, begeleidt het leerproces van de cursisten en gaat in op hun leervragen en leerbehoeften door concrete en gerichte feedback te geven op hun leerproces én op hun product. Hij evolueert van instructeur naar coach/begeleider.

5.3 BESEF VAN EIGEN BEKWAAMHEID

In het begin van de opleiding is het vooral de leerkracht die feedback geeft op het leerproces van de cursist. De bedoeling is dat de cursist deze reflectieve houding ook aanleert. Het is een belangrijke vaardigheid om een besef te krijgen van zijn eigen professionele bekwaamheid en op die manier de mogelijkheid te creëren zijn professionaliteit bij te sturen.

Het is de taak van de leerkracht om de cursist te leren hoe hij zijn eigen functioneren kan beoordelen en hoe hij vervolgens zijn gedrag kan bijsturen in bepaalde situaties door zichzelf de vragen te stellen: 'wat doe ik, hoe doe ik het, heeft mijn gedrag positieve en/of negatieve gevolgen en wat moet ik doen om het beter te doen?'. Het gedrag dat iemand stelt wordt gestuurd door bepaalde onderliggende inzichten en opvattingen. Wil men dat gedrag veranderen, dan zal men inzicht moeten krijgen in deze onderliggende opvattingen. Dus een cursist die zijn gedrag wil optimaliseren zal zich ze vraag moeten stellen: 'waarom handel ik op die manier, hoe kijk ik naar de situaties waarin ik zit?'.

5.4 KENNIS, VAARDIGHEDEN EN ATTITUDES

Zoals uit bovenstaande blijkt is het belangrijk om de cursist niet enkel cognitieve **inhouden/kennis** over te brengen, maar ook aandacht te besteden aan **vaardigheden**, zoals onder andere reflecteren, en **attitudes**.

De cursist staat, gelijktijdig met het volgen van de lessen, in de praktijk. Hier doet de cursist heel wat ervaring op die bruikbaar is in de klas. De praktijk veronderstelt dat de cursist kennis, maar ook een aantal vaktechnische, cognitieve en metacognitieve vaardigheden en heel wat attitudes bezit (of moet verwerven). Dus moeten al deze componenten aan bod komen in het leerproces. De ene werkvorm leent zich beter om kennis over te brengen (bijvoorbeeld doceren), de andere om vaardigheden aan te leren (opdrachten) en nog andere om attitudes aan te leren (discussie, klasgesprek, stellingenspel ...).

Dit werkt het meest efficiënt indien dit op een ervaringsgerichte manier aangebracht wordt. Een eerste stap is vertrekken van de ervaringen die de cursist, onder andere, opdoet op de praktijkplaats. Door een fragment te laten zien in de klas, kan een leerkracht reactie uitlokken: 'he, dat heb ik ook gezien op mijn praktijkplaats..' of kan men de cursisten rechtstreeks bevragen: 'wie heeft al te maken gehad met een driftbui van een kleuter?', of kan de leerkracht een observatie-opdracht geven... Door die ervaringen in de klas te brengen ziet de cursist de link met de praktijk vaak beter en vlugger en kan hij omgekeerd gemakkelijker de transfer maken van de klas naar de praktijk. Bovendien verhoogt het de betrokkenheid op de les. Belangrijk hierbij is dat men deze ervaringen, die door de cursist aangehaald worden, verder bespreekt in de klas. Door de juiste vraagstelling, een leergesprek... laat de leerkracht de cursist nadenken/reflecteren over deze ervaringen: wat heb ik gezien, hoe voelde dat, hoe reageerde ik, waarom was dat mijn reactie, wat was het gevolg hiervan, hoe denken/zien medecursisten hier over...? Zo komt de cursist, in interactie met de leerkracht en medecursisten, tot theorieën, concepten, inzichten. Hier kan men er bijvoorbeeld voor kiezen om een onderdeel te doceren. Daarna moet de cursist de kans krijgen om deze 'geleerde' theorieën en inzichten in de praktijk toe te passen, in te oefenen. Kortom: kennis inoefenen, vaardigheden opdoen, attitudes ontwikkelen en dit alles integreren. Dit kan gebeuren in de klas tijdens gesimuleerde oefeningen, via levensechte opdrachten, via casebesprekingen of op het werkveld zelf of... Uiteraard is het belangrijk dat cursisten hier feedback op krijgen en leren hoe ze zichzelf kunnen bijsturen: zelfreflectie.

De ene werkvorm past dus al beter dan een andere in de verschillende fasen van het leerproces. Er zal dus een combinatie en een variatie aan werkvormen gebruikt worden.

5.5 LEERSTIJLEN

Door te variëren in de werkvormen kan men tegemoet komen aan en rekening houden met de verschillende leerstijlen van de cursist. Dit is de voorkeur die een cursist heeft voor een bepaald zintuig bij het verwerven van informatie. De ene cursist begrijpt een probleem beter als er een tekening in de tekst staat, als hij het kan uitvoeren, voor een andere volstaat een mondelinge uitleg, terwijl een derde het liever leest. Bij de ene beklift het beter indien een leerkracht eerst heel duidelijk de theorie uitlegt en dan pas naar het concrete gaat (starten bij het conceptualiseren), een andere heeft liever dat er vertrokken wordt vanuit ervaringen op de stageplaats en dat men zo komt tot theorieën (starten bij ervaren), een derde verkiest eerst wat experimenteren, erover nadenken om dan pas de theoretische aspecten te bekijken.

Om hiermee rekening te kunnen houden is het verstandig een variatie aan/combinatie van werkvormen toe te passen: zowel gesloten als open problemen/opdrachten aanbieden, zowel klassikaal als individueel als in groepjes werken, van zeer concreet werken tot een meer abstracte aanpak... Enerzijds opdat er tegemoet gekomen wordt aan de leerstijl van elke cursist, anderzijds opdat elke cursist zijn mogelijkheden uitbreidt en niet stil blijft staan bij één manier van leren.

---

6 EVALUATIE VAN DE CURSISTEN

De evaluatie behoort tot de autonomie van het centrum. Elk centrum beslist zelf op welke wijze wordt nagegaan of de doelstellingen bereikt zijn.

Cruciaal is de vraag of de cursist de competenties die nodig zijn om als beginnende beroepsbeoefenaar aan het werk te gaan, in voldoende mate verworven heeft bij het beëindigen van de opleiding.

Deze competenties omvatten zowel beroepsvaardigheden, beroepshoudingen als ondersteunende kennis en inzichten.

Belangrijk is dat de cursisten vooraf goed weten wat van hen verwacht wordt en hoe de evaluatie gebeurt.

Het lijkt ons vanzelfsprekend dat in een competentiegerichte leeromgeving de cursist regelmatig feedback krijgt over zijn vorderingen. Tussentijdse evaluaties zijn nodig om het leerproces tijdig te kunnen bijsturen indien nodig.

Tot slot zal een cursist ook moeten leren zichzelf te evalueren. Ook dit maakt deel uit van zijn leerproces en is daarom een essentieel onderdeel van het evaluatieproces.

7 MODULE: COMMUNICATIETECHNIEKEN (M PZ 090 – 40 LESTIJDEN)

LEESWIJZER

De leerplandoelstellingen, leerinhouden en specifieke pedagogisch didactische wenken werden steeds per basiscompetentie of cluster van basiscompetentie beschreven. Het is belangrijk dat de leerplandoelen en leerinhouden gelezen worden in relatie tot bovenliggende basiscompetentie(s). Om de duidelijkheid te bevorderen werden de basiscompetenties letterlijk uit het opleidingsprofiel overgenomen en aangeduid met de bijbehorende code. De onderliggende leerplandoelstellingen zijn operationalisering van de basiscompetenties.

7.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leren de cursisten het basisschema van communicatie en de verschillende aspecten van communicatie te hanteren. Door te reflecteren op hun eigen communicatiestijl en door het toepassen van elementaire communicatieve vaardigheden komen zij tot het bijsturen van hun eigen communicatief gedrag. Daarnaast oefenen de cursisten het gebruiken van communicatieve vaardigheden en technieken in functionele relaties. Ze krijgen daarbij kapstokken aangereikt om interactiesituaties te analyseren en te hanteren.

7.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
zowel mondeling als schriftelijk de Nederlandse taal gebruiken binnen de vereisten van hun functie.	PZ 113 BC 001		
- zich over mondelinge en schriftelijke informatie door middel van het stellen van vragen verduidelijking verschaffen. - in begrijpelijke en correcte termen een boodschap overdragen.		Communicatie: - basisschema - boodschappen formuleren - informatieve vragen	Onderwijsleergesprek Oefeningen
verschillende gespreksinterventies toepassen.	PZ 113 BC 002		
- het belang van communicatie aangeven.		Communicatie:	Onderwijsleergesprek

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV)	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
De cursisten kunnen			
<ul style="list-style-type: none"> - de effecten van het eigen verbale en non-verbale gedrag bespreken. - luisterenvaardigheden adequaat toepassen. - eenvoudige gesprekken voeren. 		<ul style="list-style-type: none"> - binnen- en buitenkant van gedrag - luistervaardigheden - gespreksinterventies: vragen stellen, doorvragen, parafraseren... 	Oefeningen Axioma's van Watzlawick
in interactiesituaties rekening houden met de culturele gebondenheid van analoge taal.	PZ 113 BC 004		
<ul style="list-style-type: none"> - het belang van non-verbale communicatie bespreken. - verschillende aspecten van non-verbale communicatie aan de hand van voorbeelden illustreren. - in interactiesituaties de eigen lichaamstaal adequaat benutten. - de culturele gebondenheid van non-verbale taal aan de hand van voorbeelden verduidelijken. - non- verbaal gedrag en lichaamstaal interpreteren. 		Non- verbale communicatie: <ul style="list-style-type: none"> - belang - aspecten - functies - culturele gebondenheid 	Spelmethodieken Praktijkopdrachten Audiovisueel materiaal
adequaat omgaan met feedback	PZ 113 BC 007		
<ul style="list-style-type: none"> - het belang van feedback verwoorden - op een adequate manier feedbackboodschappen formuleren - op een adequate manier reageren op feedback 		Feedback: <ul style="list-style-type: none"> - functies van feedback - regels voor het geven van feedback - regels voor het ontvangen van feedback 	Spelmethodieken Praktijkopdrachten Audiovisueel materiaal

7.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken

Contactvaardigheid	SV 06	In staat zijn om contacten te leggen en eventueel te onderhouden, ook in moeilijke situaties (onder meer met mensen met verschillende opvattingen en achtergrond).	Observeren tijdens opdrachten
--------------------	-------	---	-------------------------------

8 MODULE: INTERCULTURELE DIVERSITEIT (M PZ 094 – 40 LESTIJDEN)

8.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerven de cursisten inzicht in de ontwikkeling van België tot een multiculturele samenleving en in hoe de interculturele diversiteit tot uiting komt in de samenleving en in de eigen leef- en werkomgeving. Zij leren deze inzichten aanwenden om bij zichzelf en bij anderen een open houding ten aanzien van die interculturele diversiteit te ontwikkelen.

8.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

8.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
informatie geven over de culturele achtergronden en leefgewoonten van specifieke doelgroepen.	PZ 113 BC 014		
<ul style="list-style-type: none"> - de betekenis van de begrippen cultuur en interculturele diversiteit in eigen woorden weergeven. - elementen van de leefwereld van specifieke doelgroepen beschrijven. - culturele, religieuze en etnische aspecten in de eigen leefwereld bespreken.		<p>Begrippen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cultuur - interculturele diversiteit <p>Elementen van de leefwereld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - religieuze verplichtingen en uitingen - gebruiken, gewoonten en rituelen - familieverhoudingen - lichaamsbeleving en beleving van gezondheid en ziekte - leef- en woonomstandigheden - socialisatie - opvoedingsstijlen	<p>Onderwijsleergesprek Groepswerk Casussen</p>

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
informatie geven over integratieprocessen. beroepskrachten en cliënten ondersteunen in het omgaan met interculturele diversiteit.	PZ 113 BC 015 PZ 113 BC 017		
<ul style="list-style-type: none"> - historische en sociaal-economische achtergronden beschrijven van de migratie van etnische groepen naar België. - verschillende niveaus van integratie verduidelijken - de maatschappelijke positie van culturele en etnische groepen in onze samenleving beschrijven. - relevante aspecten van het beleid van de overheid ten aanzien van kwetsbare groepen in de samenleving beschrijven. 		Migratie: - begripsomschrijving - historiek Integratie: - begripsomschrijving - niveaus Maatschappelijke verklaringsmodellen (schuld en ongeval model op micro,- meso- en macroniveau) Beleid t.a.v. kansengroepen: - asielbeleid - kansarmoedebestrijding...	Onderwijsleergesprek Interview Casussen
visueel materiaal aanwenden om interculturaliteit zichtbaar te maken in de organisatie.	PZ 113 BC 019		
<ul style="list-style-type: none"> - zonder te vervallen in de valkuil van stereotypering, verschillende soorten materiaal om de interculturaliteit in de organisatie te visualiseren, aanwenden. 		Werken met visueel materiaal: - soorten materiaal - valkuilen	Groepsdiscussie Praktijkopdracht
bevorderen van een intercultureel gericht beleid binnen de eigen organisatie.	PZ 113 BC 023		
<ul style="list-style-type: none"> - het belang van interculturalisatie van organisaties verwoorden. - aanknopingspunten voor het initiëren en faciliteren van een interculturalisatieproces in de organisatie aanreiken. 		Interculturalisatie van organisaties	Onderwijsleergesprek

8.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Kritische ingesteldheid	SV 15	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.	Observeren tijdens opdrachten

9 MODULE: INTERCULTURELE COMMUNICATIE (M PZ 095 – 40 LESTIJDEN)

9.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module wordt gefocust op het aanleren van modellen en methodieken voor interculturele gespreksvoering. Er wordt hierbij uitgegaan van een dynamische visie op cultuur. Cursisten leren inzien dat de interculturele aard van de communicatie in belangrijke mate bepaald wordt door de wederzijdse identiteitstoeschrijving van de communicatiepartners zelf. Daarbij wordt aandacht geschonken aan de invloed van stereotypen en vooroordelen als belangrijke beïnvloedende factor.

9.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

9.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
tussen communicatietechnieken, stijlen en abstractieniveaus schakelen. kennis over aspecten van menselijk gedrag uit gedrags-, socialisatie- en systeemtheorieën in de omgang met cliënten toepassen. culturele denkkaders, waardepatronen, normen en gewoontes, integratieprocessen naar beide partijen verhelderen en vertalen. beroepskrachten en cliënten stimuleren tot een open en respectvolle houding ten aanzien van elkaar. cultureel bepaalde regels respecteren bij het omgaan met cliënten.	PZ 113 BC 003 PZ 113 BC 009 PZ 113 BC 011 PZ 113 BC 016 PZ 113 BC 018		
- referentiekaders van anderen bevragen. - de referentiekaders van specifieke doelgroepen		Referentiekaders: - begripsomschrijving	Onderwijsleergesprek Ervaringsuitwisseling

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
<ul style="list-style-type: none"> - aan anderen verduidelijken. - de invulling van het begrip identiteit vanuit verschillende invalshoeken illustreren. - over het eigen referentiekader kritisch reflecteren 		<ul style="list-style-type: none"> - identiteit vanuit een ontwikkelingspsychologische, sociale en etnische invalshoek 	Casussen Reflectieopdrachten www.abdnijmegen.nl / leskist discriminatie en vooroordelen
een analysekader hanteren om interculturele conflicten te begrijpen en te hanteren.	PZ 113 BC 012		
<ul style="list-style-type: none"> - verschillende denkwijzen om culturen in te delen onderscheiden. - invloed van cultuur op de persoon en diens denken, beleven en communiceren, uitleggen. - oorzaken van interculturele conflicten bespreken. - bij interculturele conflicten gepast interveniëren. 		Interculturele conflicten: <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - denkmodellen, o.a.: ik- wij culturen, westerse – mediterane culturen, F en G culturen... - strategieën 	Theorie van Pinto Topoi- model
verbindend taalgebruik hanteren.	PZ 113 BC 013		
<ul style="list-style-type: none"> - boodschappen op inhoud en op context herkaderen. - assertief luisteren. - gewelddoos communiceren 		Verbindend taalgebruik: <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - strategieën 	Rollenspel
adequaat reageren op discriminerende uitspraken en handelswijzen. medewerkers confronteren met de effecten van hun discriminerend gedrag.	PZ 113 BC 020 PZ 113 BC 021		
<ul style="list-style-type: none"> - de werking van het zondebok mechanisme op het ontstaan van racisme en discriminatie verklaren. - aan de hand van voorbeelden de invloed van stereotypering, vooroordelen en ethnocentrisme op de relatie tussen mensen uitleggen. - verschillende methodieken om te reageren op 		Discriminatie en racisme: <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - oorzaken en gevolgen - reageren op discriminatie en racisme 	Audiovisueel materiaal www.vormen.org/allemaal anders www.abdnijmegen.nl / leskist discriminatie en vooroordelen

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV)	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
De cursisten kunnen			
discriminerend gedrag hanteren.			
met meervoudige partijdigheid omgaan.	PZ 113 BC 057		
<ul style="list-style-type: none"> - in eigen woorden de betekenis van meervoudige partijdigheid uitleggen. - het belang van meervoudige partijdigheid verwoorden. - tijdens gesprekken een meervoudig partijdige houding aannemen. 		Meervoudige partijdigheid: <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - begripsomschrijving - methodieken 	Casussen Rollenspel

9.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Contactvaardigheid	SV 06	In staat zijn om contacten te leggen en eventueel te onderhouden, ook in moeilijke situaties (onder meer met mensen met verschillende opvattingen en achtergrond).	Observeren tijdens opdrachten
Empathie	SV 11	In staat zijn zich in te leven in iemands situatie, er begrip voor op te brengen en er tactvol mee om te gaan.	Observeren tijdens opdrachten

10 MODULE: FUNCTIONELE INFORMATIEVE VAARDIGHEDEN (M PZ 097 - 40 LESTIJDEN)

10.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module ligt de klemtoon op het leren opzoeken, verwerken en beoordelen van informatie in functie van het opbouwen van deskundigheid, het geven van informatie en voorlichting. De cursisten maken kennis met verschillende informatiekanalen en leren hoe zij op een deontologisch verantwoorde wijze met bronnenmateriaal moeten omgaan.

10.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

10.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
verschillende bronnen raadplegen om gegevens te verzamelen.	PZ 113 BC 024		
<ul style="list-style-type: none"> - vindplaatsen van bronnen aangeven. - de juiste bronnen kiezen. - de geëigende zoekstrategieën toepassen.		Strategieën om informatie op te zoeken	Praktijkopdrachten
informatie ordenen, analyseren en verwerken.	PZ 113 BC 025		
<ul style="list-style-type: none"> - hun informatiebehoefte vaststellen. - hoofd- en deelvragen formuleren. - informatie op basis van bruikbaarheids- en betrouwbaarheidscriteria selecteren. - informatie adequaat verwerken.		Gebruik van informatie: <ul style="list-style-type: none"> - criteria : relevantie en betrouwbaarheid Verwerken van informatie: <ul style="list-style-type: none"> - hoofd- en bijzaken - structuur - onderscheid tussen parafraseren, citeren en gebruiken van informatie - plagiaat - bronvermelding	Onderwijsleergesprek Praktijkopdrachten

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
ICT functioneel hanteren bij het zoeken naar en het geven van informatie. relevante softwareprogramma's adequaat gebruiken informatie geven over het dienst- en hulpverleningsaanbod.	PZ 113 BC 027 PZ 113 BC 026 PZ 113 BC 032		
- verschillende zoekmachines op internet efficiënt hanteren. - verschillende software programma's voor het verwerken en presenteren van informatie efficiënt hanteren.		ICT - zoekmachines - software: tekstverwerker, power point, mind map	Praktijkopdrachten
de sociale kaart functioneel hanteren.	PZ 113 BC 033		
- gericht informatie opzoeken via de digitale sociale kaart		Sociale kaart	Praktijkopdrachten

10.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Kritisch ingesteldheid	SV 15	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.	Verwerken in opdrachten
Planmatig denken	SV 22	In staat zijn op methodische wijze over en opgave of een probleem te redeneren.	Verwerken in opdrachten
Resultaatgerichtheid	SV 28	In staat zijn binnen een bepaalde tijd een vooropgesteld resultaat te bereiken met in achtneming van gedefinieerde kwaliteitsstandaarden.	Verwerken in opdrachten

Zelfstandigheid	SV 32	In staat zijn om zelfstandig zonder hulp of toezicht gedurende lange tijd aan een taak te werken.	Verwerken in opdrachten
-----------------	-------	---	-------------------------

---

11 MODULE: TEAMGERICHT SAMENWERKEN (M PZ 098 – 40 LESTIJDEN)

11.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerven de cursisten een aantal competenties die essentieel zijn om op een professionele manier samen te werken en te overleggen met collega's. Het accent ligt op het verwerven van vergadervaardigheden en -technieken.

11.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

11.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
rapporteren over de eigen werkzaamheden.	PZ 113 BC 006		
- technieken voor mondelinge en schriftelijke rapportage toepassen		Rapportage technieken: - doel bepalen - inhoud afbakenen - structureren - begrijpelijk en correct formuleren	Praktijkopdrachten
constructief deelnemen aan vergaderingen en teambesprekingen. eigen werkzaamheden met die van anderen afstemmen. afspraken maken en nakomen. advies vragen en geven aan collega's. de eigen bijdragen aan het samenwerken in team bespreekbaar maken.	PZ 113 BC 102 PZ 113 BC 103 PZ 113 BC 104 PZ 113 BC 105 PZ 113 BC 106		

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
<ul style="list-style-type: none"> - vergadertechnieken en -vaardigheden toepassen. - in functie van een soepel verloop van de gezamenlijke dienstverlening: <ul style="list-style-type: none"> - aan de voor de afstemming van de eigen werkzaamheden relevante overlegvormen deelnemen - indien nodig, collega's raadplegen of adviseren - afspraken maken en nakomen. 		Vergaderen: <ul style="list-style-type: none"> - vergaderdoelen - verloop van een vergadering - vergaderrollen - besluitvormingsprocessen 	Onderwijsleergesprek Simulaties

11.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Assertiviteit	SV03	In staat zijn eigen meningen en gevoelens te verwoorden en ervoor op te komen.	Observeren tijdens simulaties

12 MODULE: DEONTOLOGIE EN BEROEPSETHIEK (M PZ 099 – 40 LESTIJDEN)

12.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerven de cursisten inzicht in de deontologische en ethische dimensies van het beroep en hoe er te naar handelen. Er worden een aantal belangrijke thema's uit het ruime sociaalagogisch werkveld besproken. Tevens leren de cursisten een doordacht standpunt innemen over ethische vragen en dilemma's rekening houdend met maatschappelijke, culturele en juridische contextfactoren.

12.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

12.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHouden EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
cultureel bepaalde regels respecteren bij het omgaan met cliënten.	PZ 113 BC 018		
- waarden en normen van cliënten bij de werkuitvoering respecteren.			
handelen vanuit de principes van de beroepsethiek. het beroepsgeheim hanteren.	PZ 113 BC 048 PZ 113 BC 049		
- volgens de richtlijnen van een beroepscode handelen. - adequaat omgaan met de eigen machtspositie. - op respectvolle wijze informatie hanteren naar de cliënt en naar derden. - op een discrete manier omgaan met informatie rekening houdend met beroepsgeheim, wet op privacy en meldingsplicht.		Beroepsdeontologie Rechtspositie van de cliënt Beroepsgeheim, gedeeld beroepsgeheim, ambtsgeheim,... De wet op privacy, meldingsplicht	Onderwijsleergesprek Casussen

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
zorgvuldig handelen betreffende ethische vragen en dilemma's. werken vanuit de gedragscodes en richtlijnen van de organisatie.	PZ 113 BC 050 PZ 113 BC 056		
<ul style="list-style-type: none"> - ethische vragen en dilemma's herkennen. - verschillende methodieken om met ethische dilemma's om te gaan gebruiken - bij ethische dilemma's overeenkomstig de voorgeschreven procedures, protocollen en richtlijnen van de organisatie handelen. 		Ethische vragen en dilemma's: <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - methodieken 	Dilemmamethode 7 stappenplan Casussen

12.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Kritische ingesteldheid	SV 15	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.	Uitwerken van casussen

---

13 MODULE: FUNCTIONEEL OBSERVEREN (M PZ 100 – 40 LESTIJDEN)

13.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leren de cursisten, vanuit inzichten in de psychologie van de waarneming, gerichte en functionele observaties uit te voeren en verschillende registratie- en rapportagetechnieken toe te passen.

13.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

13.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
mondeling en schriftelijk rapporteren.	PZ 113 BC 008		
technieken voor het mondeling en schriftelijk rapporteren van observatiegegevens toepassen		Rapportagetechnieken	Praktijkopdrachten
objectief, systematisch en doelgericht observeren.	PZ 113 BC 028		
<ul style="list-style-type: none"> - de fasen in een observatieproces beschrijven. - verschillende factoren die de objectiviteit van het observatieproces beïnvloeden, illustreren aan de hand van voorbeelden. - het doel van de observatie bepalen		Observeren: <ul style="list-style-type: none"> - belang - fasen in het observatieproces - eisen gesteld aan een goede observatie	Onderwijsleergesprek Praktijkopdrachten
observatiemethoden en technieken adequaat hanteren.	PZ 113 BC 029		
<ul style="list-style-type: none"> - in functie van het doel en de situatie, een observatiemethode en techniek selecteren. - observeren volgens de regels van een methode of techniek. - observatiegegevens adequaat registreren. - observatiegegevens adequaat rapporteren.		Observeren en rapporteren: <ul style="list-style-type: none"> - observatiemethoden en technieken - registratietechnieken - rapportagetechnieken	Onderwijsleergesprek Praktijkopdrachten

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
methoden en technieken voor behoeftepeilingen adequaat gebruiken.	PZ 113 BC 030		
- het nut van een behoeftepeiling verwoorden. - een behoeftepeiling volgens de regels van de methodiek opmaken en uitvoeren.		Behoeftetepeiling: <ul style="list-style-type: none"> - doel - randvoorwaarden - stappenplan voor de opmaak - aandachtspunten 	Onderwijsleergesprek Praktijkopdrachten ABCD-methode DIP
een doelgroepanalyse uitvoeren.	PZ 113 BC 031		
- het nut van een doelgroepanalyse verwoorden. - een doelgroepanalyse volgens de regels van de methodiek opmaken.		Doelgroepanalyse: <ul style="list-style-type: none"> - doel - mogelijke onderwerpen - bruikbaarheid van de gegevens - methodieken 	Onderwijsleergesprek Praktijkopdracht
zichtbaar maken van de groeimogelijkheden en krachten van de doelgroep.	PZ 113 BC 069		
- de competenties en vaardigheden van specifieke doelgroepen naar werkbare doelstellingen vertalen.		Psychologisch en sociaal kapitaal van specifieke doelgroepen	Onderwijsleergesprek Casussen

13.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Planmatig denken	SV 22	In staat zijn op methodische wijze over en opgave of een probleem te redeneren.	Verwerken in praktijkopdracht

---

14 MODULE: METHODISCH WERKEN (M PZ 101 – 40 LESTIJDEN)

14.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module wordt gefocust op methodisch werken als basis voor professioneel handelen. Cursisten verwerven in deze module een aantal vaardigheden om activiteiten voor specifieke doelgroepen op gebied van recreatie en cultuur op een doelgerichte, planmatige en systematische wijze uit te voeren.

14.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

14.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHouden EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
een activiteitenaanbod, afgestemd op de behoeften en kenmerken van de doelgroep en in lijn met de doelstellingen van de organisatie, mee uitwerken. planmatig werken bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van groepsactiviteiten. een begeleidingsplan opmaken volgens de fasen van het methodisch werken	PZ 113 BC 036 PZ 113 BC 037 PZ 113 BC 053		
<ul style="list-style-type: none"> - het belang van methodisch werken verwoorden. - vertrekkend van het agogisch basisschema een activiteitenaanbod voor een gegeven doelgroep uitwerken. - bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van groepsactiviteiten een stappenplan hanteren.		Agogisch basisschema Activiteitenaanbod: <ul style="list-style-type: none"> - doel: cultureel/recreatief, educatief... - functies: ontspanning, vorming... - stappenplan - activiteiten: educatieve, recreatieve...	Onderwijsleergesprek Praktijkopdrachten Webquest

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
adequaat gebruik maken van methodieken, instructie- en demonstratiemateriaal.	PZ 113 BC 039		
- op basis van het doel en van kenmerken van de doelgroep, gepaste methodieken, technieken, materialen en middelen selecteren en toepassen - instructie- en demonstratiemateriaal in het programma aanbod inpassen.		Methodieken en technieken	Onderwijsleergesprek Praktijkopdrachten
een volgorde maken voor de eigen werkzaamheden.	PZ 113 BC 052		
- op basis van een aantal criteria een werkplan voor de eigen werkzaamheden opmaken.		Opmaken van een werkplan	Onderwijsleergesprek Praktijkopdrachten

14.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Planmatig denken	SV 22	In staat zijn op methodische wijze over en opgave of een probleem te redeneren.	Verwerken in opdrachten
Resultaatgerichtheid	SV 28	In staat zijn binnen een bepaalde tijd een vooropgesteld resultaat te	Observeren tijdens opdrachten

		bereiken met in achtneming van gedefinieerde kwaliteitsstandaarden.	
--	--	---	--

15 MODULE: METHODISCH HANDELEN (M PZ 102 – 40 LESTIJDEN)

15.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerven cursisten de vaardigheden om op een efficiënte manier deelnemers te werven. Zij leren een aantal gespreksinterventies hanteren om op een adequate manier twee- en driegesprekken te voeren en huisbezoeken af te leggen.

15.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

15.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHouden EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
doelgroepgerichte wervingscampagnes mee uitwerken en uitvoeren. potentiële deelnemers stimuleren en activeren tot deelname aan activiteiten.	PZ 113 BC 043 PZ 113 BC 044		
- een draaiboek voor een wervingscampagne opstellen. - stimulerings- en activeringsmethodieken hanteren.		Werven: - begripsomschrijving - strategieën	Praktijkopdracht
cultureel bepaalde regels respecteren bij het omgaan met cliënten. twee- en driegesprekken voeren.	PZ 113 BC 018 PZ 113 BC 010		
- verschillende gespreksvormen en -technieken typeren. - in twee en driegesprekken gesprekken de juiste gespreksvorm toepassen. - omgangsvormen aan de sociaal-culturele		Twee- en driegesprekken: - soorten o.a. adviesgesprek, probleemgesprek... - slecht nieuws gesprek - doel	Onderwijsleergesprek Rollenspel

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV)	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
De cursisten kunnen			
achtergrond van de doelgroep aanpassen.		- verloop - gesprekstechnieken	
samen met beroepskrachten een huisbezoek doen.	PZ 113 BC 076		
- bij het deelnemen aan een huisbezoek: - betrokkenheid en verbondenheid tonen - het perspectief van de cliënt aan bod laten komen - verschillende methodieken om de communicatie te bevorderen, hanteren.		Vaardigheden huisbezoek: - presentiebenadering - betekenistolken - spiegelen - ontschuldigen	Onderwijsleergesprek Rollenspel

15.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Contactvaardigheid	SV 06	In staat zijn om contacten te leggen en eventueel te onderhouden, ook in moeilijke situaties (onder meer met mensen met verschillende opvattingen en achtergrond).	Observeren tijdens rollenspel
Empathie	SV 11	In staat zijn zich in te leven in iemands situatie, er begrip voor op te brengen en er tactvol mee om te gaan.	Observeren tijdens rollenspel
Verantwoordelijkheidszin	SV 31	Aandacht hebben voor de consequenties van taak en beslissingen nemen op basis van mogelijke consequenties ervan.	Observeren tijdens rollenspel, uitwerken van casussen

---

16 MODULE: GROEPSACTIVITEITEN BEGELEIDEN (M PZ 103 – 40 LESTIJDEN)

16.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module wordt gefocust op het ontwikkelen en begeleiden en/of ondersteunen van een activiteitsaanbod op gebied van vorming en voorlichting voor specifieke doelgroepen. De cursisten verwerven daarbij ook de vaardigheden om het informatieve materiaal geschikt te maken voor deze doelgroepen.

16.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

16.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
de keuze van activiteiten, methoden en technieken, materialen en middelen afstemmen op specifieke doelgroepen. meerdere activiteiten integreren tot een samenhangend programma.	PZ 113 BC 038 PZ 113 BC 040		
- voor diverse leefgebieden van de doelgroep activiteiten selecteren afgestemd op de leeftijd, interesse, belangen, mogelijkheden en sociaal- culturele achtergrond van de doelgroep. - een draaiboek voor een voorlichtings- of vormingsprogramma opmaken.		Voorlichtings- en vormingsactiviteiten: - doel - methodieken	Onderwijsleergesprek Praktijkopdracht
meewerken aan het ontwikkelen van vormings- en voorlichtingsmateriaal.	PZ 113 BC 041		
bestaand vormings- en voorlichtingsmateriaal geschikt maken voor specifieke doelgroepen.	PZ 113 BC 042		
- collega's bij het ontwikkelen van vormings- en		Vormings- en voorlichtingsmateriaal:	Onderwijsleergesprek

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV)	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
De cursisten kunnen			
voorlichtingsmateriaal voor specifieke doelgroepen adviseren. - bestaand voorlichtings- en vormingsmateriaal screenen op toepasbaarheid voor specifieke doelgroepen. - bestaand voorlichtings- en vormingsmateriaal geschikt maken voor gebruik voor specifieke doelgroepen.		- functies - soorten - criteria	Screeningsinstrumenten
potentiële deelnemers stimuleren en activeren tot deelname aan activiteiten.	PZ 113 BC 044		
- methodieken en technieken hanteren om cliënten uit specifieke doelgroepen aan te zetten tot deelname aan een vormings- of voorlichtingsprogramma.		Stimuleren en activeren: - belang - methodieken en technieken	

16.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Planmatig denken	SV 22	In staat zijn op methodische wijze over en opgave of een probleem te redeneren.	Verwerken in opdrachten

17 MODULE: GROEPSPROCESSEN BEGELEIDEN (M PZ 104 – 40 LESTIJDEN)

17.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerven cursisten inzichten in groepsdynamische processen. De focus ligt op het verwerven van vaardigheden om bewust en doordacht een groep te begeleiden en te sturen. Veel aandacht gaat hierbij naar het hanteren van cultureel bepaalde factoren die de ontwikkeling van een groep kunnen beïnvloeden.

17.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
culturele invloeden op de ontwikkeling van een groep onderkennen en hanteren.	PZ 113 BC 022		
- invloed van waarden en normen op het groepsfunctioneren verwoorden. - op diverse gedragsuitingen in de groep inspelen.		Groepen: - ontwikkeling van een groep - fases van een groep	Onderwijsleergesprek Schema's groepsontwikkeling
groepsactiviteiten evalueren en bijsturen.	PZ 113 BC 045		
- het verloop van groepsactiviteiten evalueren. - het resultaat van groepsactiviteiten evalueren. - de geboden begeleiding bij groepsactiviteiten evalueren. - voorstellen voor het bijsturen van de begeleiding van groepsactiviteiten formuleren.		Groepsactiviteiten: - product en procesevaluatie	Praktijkopdrachten Observatieschema's
groepsprocessen aansturen en begeleiden.	PZ 113 BC 047		
- verschillende stijlen van leiding geven vergelijken. - in functie van de situatie een gepaste		Leiderschap: - functie - leiderschapsstijlen	Onderwijsleergesprek Casussen

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
leiderschapsstijl kiezen en toepassen. - over de eigen leiderschapsstijl reflecteren. - in concrete situaties groepsprocessen onderscheiden . - spanningen en conflicten in de groep bespreekbaar maken. - bij conflicten in de groep adequate oplossingen en compromissen formuleren. - veranderingen in de werkwijze van de groep doorvoeren.		Conflicten: - soorten conflicten - conflicthanteringstijlen	Praktijkopdrachten Rollenspel

17.3 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Kritische ingesteldheid	SV 15	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.	Reflecties
Empathie	SV 11	In staat zijn zich in te leven in iemands situatie, er begrip voor op te brengen en er tactvol mee om te gaan.	Observeren tijdens opdrachten

18 MODULE: TEAMONDERSTEUNEND WERKEN (M PZ 105 – 40 LESTIJDEN)

18.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

Deze module focust op het ondersteunen van beroepskrachten bij het afstemmen van de dienst- en hulpverlening aan specifieke doelgroepen.

18.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

18.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
behoeften en krachten van de doelgroep signaleren.	PZ 113 BC 034		
- de behoeften en krachten van de doelgroep benoemen. - de behoeften en krachten van de doelgroep naar werkbare doelstellingen vertalen.		Doelgroepanalyse - behoeften - krachten Formuleren van doelstellingen	Onderwijsleergesprek SMART-principe
contacten leggen met potentiële cliënten in verband met een impliciete of expliciete hulpvraag.	PZ 113 BC 058		
- een functionele relatie met cliënten uit specifieke doelgroepen opbouwen en onderhouden.		Functionele relaties: - begripsomschrijving - kenmerken van de professionele hulpverleningsrelatie	Onderwijsleergesprek Rollenspel
de belangen van specifieke doelgroepen in een hulpverleningsrelatie behartigen.	PZ 113 BC 077		
- de belangen van specifieke doelgroepen in een hulpverleningsrelatie in kaart brengen. - de behoefte van specifieke doelgroepen aan belangenbehartiging in hulpverleningssituaties bespreekbaar maken.		Belangenbehartiging: - pleitbezorgen - tegenstrijdige belangen - meerzijdige partijdigheid	Onderwijsleergesprek Gastpreker Rollenspel

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
<ul style="list-style-type: none"> - rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen van voorzieningen, de mogelijkheden van belangenbehartiging bespreken. - vanuit de belangen van specifieke doelgroepen handelen. - met tegenstrijdige belangen omgaan. 		<ul style="list-style-type: none"> - ontschuldigen 	
<p>beroepskrachten adviseren bij het concretiseren van de hulpvraag en bij het opmaken van het ondersteuningsplan.</p> <p>beroepskrachten adviseren over de gewenste benaderingswijze van de cliënt.</p> <p>beroepskrachten informeren over culturele verschillen in verwachtingen ten aanzien van eigen verantwoordelijkheden, hulp zoeken en professionele zorg.</p> <p>beroepskrachten adviseren bij het afstemmen van de hulpverleningsstrategie aan de manier van hulp vragen en hulp gebruiken van specifieke doelgroepen.</p> <p>eigen ervaringen en expertise delen met anderen.</p>	PZ 113 BC 071 PZ 113 BC 073 PZ 113 BC 074 PZ 113 BC 075 PZ 113 BC 109		
<ul style="list-style-type: none"> - collega's bij het concretiseren van de hulpvraag ondersteunen door de betekenis van noden en behoeften van cliënten uit specifieke doelgroepen te verhelderen. - collega's over mogelijke betekenissen en gevoelens bij cliënten uit specifieke doelgroepen die met bepaalde mededelingen, handelingen of vragen van de hulpverlener zijn verbonden, informeren. 		Ondersteuningsfunctie naar beroepskrachten Presentatievaardigheden	Beroepsprofiel Onderwijsleergesprek Ervaringsuitwisseling Groepswerk

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV)	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
De cursisten kunnen			
<ul style="list-style-type: none"> - voor de collega's een culturele vertaalslag maken van de houding en opvattingen van specifieke doelgroepen ten aanzien van hulpverlening. - op een gepaste manier eigen ervaringen en expertise inbrengen. 			
met de beroepskrachten het ondersteuningsplan evalueren en bijsturen.	PZ 113 BC 072		
<ul style="list-style-type: none"> - in onderling overleg het doel, de vorm en de inhoud van de evaluatie bepalen. - problemen en knelpunten bij de uitvoering van het ondersteuningsplan signaleren. - in onderling overleg het ondersteuningsplan bijsturen. - bijdrage leveren aan een eventueel nazorgtraject. 		Ondersteuningsplan: <ul style="list-style-type: none"> - elementen van een ondersteuningsplan - rol van de interculturele medewerker 	Voorbeelden

18.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Contactvaardigheid	SV 06	In staat zijn om contacten te leggen en eventueel te onderhouden, ook in moeilijke situaties (onder meer met mensen met verschillende opvattingen en achtergrond).	Observeren tijdens rollenspel
Kritische ingesteldheid	SV 15	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.	Reflecties

19 MODULE: CLIËNTGERICHTE BEGELEIDING (M PZ 106 – 40 LESTIJDEN)

19.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerven cursisten vaardigheden die vooral gericht zijn op de sociaal-emotionele begeleiding van de cliënt en het ondersteunen van de individuele hulpverlening.

19.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

19.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHouden EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
storingen in de relatie bespreekbaar maken.	PZ 113 BC 060		
<ul style="list-style-type: none"> - voor het uitklaren van betekenissen tussen de betrokkenen instaan. - referentiekaders duiden.		Verbindend communiceren	Onderwijsleergesprek Casussen You tube
de signalen van de cliënt vertalen tot een hulpvraag. de hulpvraag duiden vanuit een agogisch, psychologisch of sociaal cultureel kader. samen met de cliënt de hulpvraag vertalen in doelen.	PZ 113 BC 063 PZ 113 BC 064 PZ 113 BC 065		
<ul style="list-style-type: none"> - een hulpvraag herkennen. - een hulpvraag concretiseren en terugkoppelen naar de cliënt.		Hulpvraag: <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - belang van herkaders van de hulpvraag - methodieken	Eerste fase motivatiecirkel ProshaskaDiclement
de cliënt bijstaan in het bewustwordingsproces.	PZ 113 BC 066		

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
- methoden gericht op het sturen van de cliënt in de richting van het bewust worden van de eigen situatie en de eigen interne krachten, hanteren.		Empowerment vanuit het krachtenperspectief	
de cliënt emotionele ondersteuning bieden rekening houdend met het cultureel gebonden referentiekader van de cliënt. een gevoel van veiligheid en vertrouwen bij de cliënt stimuleren.	PZ 113 BC 067 PZ 113 BC 059		
- verschillende methodieken en technieken om emotionele ondersteuning te geven, hanteren - verschillende methodieken om aandacht en waardering te geven, hanteren		Emotionele steun: - doel - methodieken en technieken Veiligheid en vertrouwen: - belang - methodieken en technieken	Onderwijsleergesprek Casussen Rollenspel
doorverwijzen rekening houdend met de culturele eigenheid van de cliënt.	PZ 113 BC 068		
rekening houdend met de culturele eigenheid van de cliënt: - de instelling waarbij de cliënt met de hulpvraag terecht kan, vaststellen - een verwijzingsgesprek voeren.		Doorverwijzen: - sociale kaart - warme overdracht	Casussen Simulaties

19.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
---------------------------	-------------	---------------------	---

Contactvaardigheid	SV 06	In staat zijn om contacten te leggen en eventueel te onderhouden, ook in moeilijke situaties (onder meer met mensen met verschillende opvattingen en achtergrond).	Observeren tijdens rollenspel
Empathie	SV 11	In staat zijn zich in te leven in iemands situatie, er begrip voor op te brengen en er tactvol mee om te gaan.	Observeren tijdens rollenspel

---

20 MODULE: EMPOWERMENTGERICHT WERKEN (M PZ 107 – 40 LESTIJDEN)

20.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerven de cursisten de competenties om de handelingsbekwaamheid van specifieke doelgroepen, vertrekkend vanuit de positieve krachten die bij hen aanwezig zijn, te vergroten. De cursisten leren daarbij gebruik maken van verschillende methodieken en technieken gericht op het opbouwen van kennis en het ontwikkelen van vaardigheden bij de doelgroep zodat zij zelf in staat zijn hun leven te beheersen en vat te krijgen op hun leefwereld en leefomstandigheden.

20.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

20.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
activiteiten ter bevordering van de maatschappelijke participatie van de doelgroep uitvoeren.	PZ 113 BC 046		
- maatschappelijke problemen van specifieke doelgroepen met participatie in de samenleving op vlak van wonen, onderwijs, arbeid en gezondheid benoemen. - activiteiten op ontwikkelingsbehoeften, maatschappelijke belangen en emancipatiemogelijkheden van specifieke doelgroepen afstemmen.		Samenlevingsopbouw: - doel - doelgroep - activiteiten	De zeven kloven (De Link vzw) Gekleurde armoede

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
zichtbaar maken van de groeimogelijkheden en krachten van de doelgroep. vertalen van specifieke noden, behoeften en krachten naar concrete doelstellingen. de cliënt stimuleren en activeren om eigen krachten in te zetten.	PZ 113 BC 069 PZ 113 BC 070 PZ 113 BC 078		
handelen vanuit een duidelijke visie op het begeleidings- en emancipatieproces. werken vanuit het krachtenperspectief. empowermentparadigma's hanteren. empowermentmethoden, technieken en instrumenten hanteren. beroepskrachten ondersteunen bij het activeren van de doelgroep tot maatschappelijke participatie om hun eigen situatie te verbeteren. de eigen organisatie motiveren om empowerend te werken.	PZ 113 BC 079 PZ 113 BC 080 PZ 113 BC 081 PZ 113 BC 082 PZ 113 BC 083 PZ 113 BC 084		
<ul style="list-style-type: none"> - betekenis van empowerment binnen de hulpverlening verduidelijken. - krachtgerichte methodieken en technieken op niveau van het individu en op het niveau van de groep hanteren. - de voorwaarden, gesteld aan de organisatorische context, bespreken. 		Empowermentgericht werken: <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - niveaus van empowerment - aspecten van empowerment - het krachtenperspectief versus het deficitmodel - relatie tussen de cliënt (groep) en de hulpverlener - methodieken en technieken 	Empowermentparadigma van Tine Van Regenmortel 8 fasenmodel Maatzorg De participatieladder van Pretty

20.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Planmatig denken	SV 22	In staat zijn op methodische wijze over en opgave of een probleem te redeneren.	Verwerken in opdrachten

---

21 MODULE: KWALITEITSZORG (M PZ 108 – 40 LESTIJDEN)

21.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerven de cursisten inzicht in kwaliteitszorg binnen een organisatie en ontwikkelen ze vaardigheden om kwaliteitsvol te handelen.

21.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

21.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
knelpunten registreren.	PZ 113 BC 035		
- een knelpunt conform de afspraken registreren		Registratiemethoden	Voorbeelden van werkafspraken
participeren in een systeem van kwaliteitszorg. uitvoerende taken zodanig invullen dat de kwaliteit gewaarborgd wordt.	PZ 113 BC 085 PZ 113 BC 086		
- het belang van kwaliteitsbeleid voor de organisatie beschrijven - het permanent en cyclisch karakter van kwaliteitszorg beschrijven. - door toepassing van nieuwe werkwijzen en standaardprocedures aan de verbetering van begeleiding- en dienstverlening meewerken.		Kwaliteitszorg: - belang - kwaliteitseisen - rol van de interculturele medewerker	Onderwijsleergesprek Casus
het eigen professioneel handelen toetsen aan de gestelde kwaliteitseisen.	PZ 113 BC 087		

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
een bijdrage leveren aan de verbetering van de kwaliteit van de hulpverlening. meewerken aan het bevorderen van de toegankelijkheid van de dienst-, hulp- en zorgverlening voor specifieke doelgroepen. meewerken aan het oplossen van knelpunten in de hulpverlening.	PZ 113 BC 090 PZ 113 BC 092 PZ 113 BC 093		
<ul style="list-style-type: none"> - op basis van informatie en klachten van cliënten gewenste veranderingen voor de werksetting inventariseren. - knelpunten in de hulpverlening bespreekbaar maken. - voorstellen om de kwaliteit van de hulpverlening te verbeteren, met argumenten onderbouwen. 		Kwaliteitszorg: <ul style="list-style-type: none"> - signaleren en rapporteren van knelpunten - verbeteringsvoorstellen formuleren 	Onderwijsleergesprek Casus Simulaties

21.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Assertiviteit	SV 03	In staat zijn eigen meningen en gevoelens te verwoorden en ervoor op te komen.	Observeren tijdens opdrachten
Loyaliteit	SV 20	Blijk geven van sterke betrokkenheid op de organisatie en de regels en afspraken die er gelden.	Verwerken in opdrachten

22 MODULE: ORGANISATORISCHE VAARDIGHEDEN (M PZ 109 – 40 LESTIJDEN)

22.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module wordt gefocust op de taken en verantwoordelijkheden van een interculturele medewerker binnen een organisatie. Hierbij wordt het beroepsprofiel van de interculturele medewerker gekoppeld aan de visie, doelstellingen en werkwijze van een organisatie.

22.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

22.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHouden EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
bevorderen van een intercultureel gericht beleid binnen de eigen organisatie.	PZ 113 BC 023		
werkzaamheden uitvoeren binnen een aangereikt werkplan.	PZ 113 BC 051		
werken binnen de doelstellingen, visie en regels van een organisatie.	PZ 113 BC 054		
<ul style="list-style-type: none"> - de visie, doelstellingen, werkwijze en regels van de eigen welzijnsorganisatie bespreken. - het belang van regels in een organisatie met voorbeelden illustreren		Welzijnsorganisatie: <ul style="list-style-type: none"> - visie en doelstellingen - werkwijze in relatie tot visie en doelstellingen - mogelijkheden en beperkingen Regels: <ul style="list-style-type: none"> - belang - verschillende soorten regels, o.a. huisreglement, omgaan met de cliënt, geheimhouding...	Sociale kaart Onderwijsleergesprek Praktijkvoorbeelden

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
handelen binnen de grenzen van eigen taken en bevoegdheden.	PZ 113 BC 055		
<ul style="list-style-type: none"> - de organisatiestructuur van de eigen voorziening, uitleggen. - de eigen taken en verantwoordelijkheden ten opzichte van die van andere collega's beschrijven. 		Eigen taken en verantwoordelijkheden: <ul style="list-style-type: none"> - functieomschrijving taken en verant- woordelijkheden van de verschillende - medewerkers - onderlinge relaties - onderlinge samenhang 	Beroepsprofiel Organogram Onderwijsleergesprek
opbouwen en onderhouden van relevante contacten binnen en buiten de organisatie.	PZ 113 BC 107		
netwerken opbouwen met instellingen en organisaties die veel contact hebben met de doelgroep.	PZ 113 BC 108		
<ul style="list-style-type: none"> - het doel, de functie en het belang van netwerken omschrijven. - het aanbod van organisaties waarmee samenwerking mogelijk is, in kaart brengen. - vanuit de eigen functie in een netwerk participeren. 		Netwerkvorming : <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - doelen - methodieken 	Sociale kaart Praktijkopdracht

22.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
Loyaliteit	SV 20	Blijk geven van sterke betrokkenheid op de organisatie en de regels en afspraken die er gelden.	Observeren tijdens opdrachten

23 MODULE: PROFESSIONALITEIT EN DESKUNDIGHEID (M PZ 110 – 40 LESTIJDEN)

23.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module ligt de klemtoon op zelfhantering en zelfsturing en het ontwikkelen van een bereidheid tot levenslang leren.

23.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

23.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen			
adequaat omgaan met feedback.	PZ 113 BC 007		
- het belang van feedback verwoorden. - de functies van feedback beschrijven. - de regels voor het geven en ontvangen van feedback toepassen		Feedback: - begripsomschrijving - functies - regels voor het geven en ontvangen van feedback	Onderwijsleergesprek Spelmethodieken Joharivenster
de effecten van het eigen gedrag beoordelen.	PZ 113 BC 061		
- onderscheid bedoeling/effect verwoorden		Communicatie: - wederzijdse beïnvloeding - macht en onmacht - productieve communicatiepatronen	Axioma's van Watzlavik
het evenwicht tussen afstand en betrokkenheid bewaren.	PZ 113 BC 062		
- met afstand en nabijheid in functie van echtheid, omgaan		Afstand en nabijheid: - begripsomschrijving - belang van het hanteren van afstand en	Territoriumleer

		nabijheid	
het eigen functioneren bespreekbaar maken.	PZ 113 BC 088		
<ul style="list-style-type: none"> - over het eigen functioneren kritisch reflecteren. - het eigen functioneren met collega's bespreken. 		Zelfreflectie : <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - doel - reflectievaardigheden - reflectiemethodieken 	Reflectieopdrachten
de eigen deskundigheid actief ontwikkelen. eigen ervaringen en expertise delen met anderen.	PZ 113 BC 089 PZ 113 BC 109		
<ul style="list-style-type: none"> - aan intervisiegroepen deelnemen. - informatie uit vakliteratuur selecteren. - actief op zoek gaan naar bijscholingsmogelijkheden. - middels beroepsmatige discussies aan de professionalisering van het beroep bijdragen. 		Intervisie: <ul style="list-style-type: none"> - begripsomschrijving - doel - intervisiemethodieken 	Intervisieoefeningen

23.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Kritische ingesteldheid	SV 15	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.	Observeren bij en verwerken in opdrachten
Leergierigheid	SV 19	In staat zijn om actief te zoeken naar situaties om zijn competenties te verbreden en te verdiepen.	Observeren bij en verwerken in opdrachten

---

24 MODULE: SEMINARIE (M PZ111 – 40 LESTIJDEN)

24.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module tonen de cursisten dat zij een deel van de beoogde competenties verworven hebben. Door het analyseren van complexe praktijksituaties geven zij aan welke competenties zij nodig hebben om deze situatie te hanteren en hoe zij deze competenties zouden aanwenden om met de situatie om te gaan.

24.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

24.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHouden EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen			
verschillende bronnen raadplegen om gegevens te verzamelen.	PZ 113 BC 024		
- zelfstandig en vanuit een kritische houding relevante informatiebronnen raadplegen		Kritische beroepssituatie	Competentiegerichte opdracht
informatie ordenen, analyseren en verwerken.	PZ 113 BC 025		
- zelfstandig de informatie die relevant is voor de opdracht bepalen en op een systematische wijze verwerken.		Kritische beroepssituatie	Competentiegerichte opdracht
ICT functioneel hanteren bij het zoeken naar en het geven van informatie.	PZ 113 BC 027		
- zelfstandig de meest geschikte presentatievorm om hun werk met anderen te delen, selecteren en toepassen.		Kritische beroepssituatie	Competentiegerichte opdracht
een volgorde maken voor de eigen	PZ 113 BC 052		

werkzaamheden.			
- zelfstandig een werkplanning opmaken en uitvoeren.		Werkplan	Logboek
de eigen deskundigheid actief ontwikkelen.	PZ 113 BC 089		
- zelfstandig eigen leerdoelen formuleren. - zelfstandig een product- en procesevaluatie uitvoeren		Zelfevaluatie	Competentiegerichte opdracht

24.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Kritische ingesteldheid	SV 15	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.	Verwerken in de opdracht
Leergierigheid	SV 19	In staat zijn om actief te zoeken naar situaties om zijn competenties te verbreden en te verdiepen.	Verwerken in de opdracht
Planmatig denken	SV 22	In staat zijn op methodische wijze over en opgave of een probleem te redeneren.	Verwerken in de opdracht
Resultaatgerichtheid	SV 28	In staat zijn binnen een bepaalde tijd een vooropgesteld resultaat te bereiken met in achtneming van gedefinieerde kwaliteitsstandaarden.	Verwerken in de opdracht
Zelfstandigheid	SV 32	In staat zijn om zelfstandig zonder hulp of toezicht gedurende lange tijd aan een taak te werken.	Verwerken in de opdracht

25 MODULE: ACTUELE TENDENSEN IN DE HULPVERLENING (M PZ 112 – 40 LESTIJDEN)

25.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module wordt gefocust op actuele ontwikkelingen binnen de samenleving en het werkveld. De cursisten werken hier aan een verruiming en verdieping van hun competenties.

25.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

25.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen			
actuele maatschappelijke thema's en recente ontwikkelingen op het gebied van dienst- en hulpverlening aan specifieke doelgroepen opvolgen. nieuwe inzichten, methodes en technieken in de dienst- en hulpverlening aan specifieke doelgroepen toepassen in het werkveld.	PZ 113 BC 095 PZ 113 BC 096		
- recente ontwikkelingen in de sector opvolgen en analyseren. - aangeven op welke manier recente ontwikkelingen kunnen vertaald en geïntegreerd worden in het eigen professioneel handelen.		Actuele ontwikkelingen	Projectwerk

25.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch-
--------------------	------	--------------	-------------------------

			didactische wenken
Kritische ingesteldheid	SV 15	In staat zijn zichzelf en zijn omgeving in vraag te stellen, de waarde van een bewering of een feit, de haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.	
Leergierigheid	SV 19	In staat zijn om actief te zoeken naar situaties om zijn competenties te verbreden en te verdiepen.	

26 MODULE: METHODISCHE BEGELEIDING (M PZ 113 – 40 LESTIJDEN)

26.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module ligt de nadruk op het verkennen en duiden van eigen ervaringen en van de ervaringen van anderen in de groep. Ze worden zich bewust van de invloed van die ervaringen op het eigen denken, voelen en handelen en vergroten op die manier hun zelfkennis. Hiermee wordt de aanzet gegeven tot het ontwikkelen van een genuanceerd zelfbeeld.

26.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvereisten van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

26.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHouden EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (B), uitbreidingsdoelstellingen (U), sleutelvaardigheden (SV) De cursisten kunnen	B/U SV	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch- didactische wenken
responsief en authentiek communiceren.	PZ 113 BC 005		
<ul style="list-style-type: none"> - kritisch refleteren over de eigen communicatiestijl - antwoordbekwaam omgaan met anderen - ik-boodschappen formuleren		Persoonlijke responsiviteit: <ul style="list-style-type: none"> - bemerken - beseffen - betekenen - beantwoorden Responsieve reacties <ul style="list-style-type: none"> - bevestigen - verwerpen - negeren	Onderwijsleergesprek Casussen Rollenspel
informatie ordenen, analyseren en verwerken.	PZ 113 BC 025		
<ul style="list-style-type: none"> - hoofd- en bijzaken onderscheiden - gegevens gericht analyseren - informatie kritisch beoordelen - tussen verschillende gegevens verbanden		Omgaan met informatie	Onderwijsleergesprek Praktijkopdracht

leggen. - gegevens tot een samenhangend geheel verwerken			
het eigen levensverhaal een plaats geven.	PZ 113 BC 091		
- zich heroriënteren op het eigen leven. - relaties tussen het eigen levensverhaal en het dagdagelijks functioneren leggen.		Werken met levensverhalen: - doel - methodieken	Onderwijsleergesprek Casussen Praktijkopdracht

26.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Code	Specificatie	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Empathie	SV 11	In staat zijn zich in te leven in iemands situatie, er begrip voor op te brengen en er tactvol mee om te gaan.	Observeren tijdens opdrachten

---

27 MODULES: BEGELEIDE INTERVISIE IW 1, 2, 3(M PZ 114-116 – 3 X 20 LESTIJDEN)

27.1 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SLEUTELVAARDIGHEDEN

In alle modules Begeleide intervisie wordt gefocust op het verbeteren van het beroepsmatig functioneren op basis van het gezamenlijk reflecteren over kritische beroepssituaties door middel van collegiale intervisie.

In de eerste module Begeleide intervisie wordt vooral aandacht besteed aan het ontwikkelen van reflectievaardigheden en -methodieken op basis van door cursisten ingebrachte praktijkervaringen.

In module Begeleide Intervisie IW 1 worden de volgende basiscompetenties en sleutelvaardigheden nagestreefd:

- verschillende gespreksinterventies toepassen (PZ 113 BC 002)
- door middel van zelfreflectie en intervisie sturing geven aan het eigen beroepsmatig handelen(PZ BC 113 BC 094)
- assertiviteit (SV 03)
- empathie (SV 11)
- kritische ingesteldheid (SV 15)
- leergierigheid (SV 19)

In module Begeleide Intervisie IW 2 en 3 ligt het accent op het bijsturen van het professioneel handelen op basis van nieuwe inzichten die ontstaan als resultaat van het gezamenlijk reflecteren over door de cursisten ingebrachte kritische beroepssituaties, gelinkt aan de voortgang in het leertraject.

De volgende basiscompetenties en sleutelvaardigheden worden hier nagestreefd:

- responsief en authentiek communiceren (PZ 113 BC 005)
- kennis over aspecten van menselijk gedrag uit de gedrags-,socialisatie en systeemtheorieën toepassen in de omgang met cliënten (PZ 113 BC 009)
- door middel van zelfreflectie en intervisie sturing geven aan het eigen beroepsmatig handelen (PZ 113 BC 094).
- empathie (SV 11)
- kritische ingesteldheid (SV 15)
- leergierigheid (SV 19)

27.2 LEERINHOUDEN

De inhoud van deze modules komt vanuit de cursisten. Beurtelings brengen de cursisten een praktijkervaring in de groep, die met gebruikmaking van verschillende intervisie- en reflectiemethodieken, verder geanalyseerd, geëvalueerd en bijgestuurd wordt. Op basis van deze bespreking maken de cursisten een reflectieverslag en formuleert ieder voor zich leerpunten.

27.3 METHODOLOGISCHE WENKEN

Voor de modules Begeleide Intervisie worden de cursisten best opgedeeld in vaste leergroepen die regelmatig samenkomen onder begeleiding van een coach. Om te vermijden dat eenzelfde leerkracht verantwoordelijkheid draagt voor zowel de begeleiding als de beoordeling van de cursist, is het wenselijk dat elk van deze functies door verschillende leerkrachten worden opgenomen.

27.4 EVALUATIE

Elk centrum kan is vrij om de evaluatiemethode voor deze modules te kiezen. Wij raden aan om voor deze modules gebruik te maken van gespreide of permanente evaluatie.

De evaluatie van deze module kan gebaseerd zijn:

- observaties van het gedrag van de cursist tijdens de leergroepen
- voorbereiding van de intervisieopdracht
- tussentijdse reflectieverslagen
- eindreflectieverslag.

---

28 MODULES: SUPERVISIE 1, 2, 3, 4, 5 EN 6 (M PZ 117 - 122 – 6 X 60 LESTIJDEN)

28.1 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SLEUTELVAARDIGHEDEN

In de modules Supervisie wordt gefocust op het functioneren in de praktijk in al zijn aspecten ; het denken, het voelen en het handelen.

Centraal hierbij staat de methodische werkbegeleiding en de supervisie met betrekking tot het individueel leer- en groeiproces van de cursist. Dit impliceert een individuele begeleiding en een gedifferentieerd leertraject op maat van elke cursist.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de basiscompetenties die in elke module worden nagestreefd.

Basiscompetenties: de cursisten kunnen	Module 1	Module 2	Module 3	Module 4	Module 5	Module 6
verschillende gespreksinterventies toepassen (PZ 113 BC 002)	X	X	X			
over de eigen werkzaamheden rapporteren (PZ 113 BC 006)	X	X	X	X	X	
adequaat met feedback omgaan (PZ 113 BC 007)	X	X	X	X	X	
binnen de doelstellingen, visie en regels van een organisatie werken (PZ 113 BC 054)	X					
binnen de grenzen van eigen taken en bevoegdheden handelen (PZ 113 BC 055)	X					
ervaringen uit de praktijk in leervragen omzetten PZ 113 BC 098)	X	X				
een persoonlijk ontwikkelingsplan opstellen(PZ 113 BC 097)		X	X	X	X	X
op basis van reflectie op vorderingen en belemmeringen in het eigen leerproces tot het formuleren van leerpunten komen (PZ 113 BC 100)			X	X		
positieve en negatieve leerervaringen in nieuw handelen in de beroepspraktijk omzetten (PZ 113 BC 099)					X	X

het instrument supervisie ten behoeve van de eigen professionalisering gebruiken(PZ 113 BC 101)						X
---	--	--	--	--	--	---

Doorheen de beroepspraktijk worden volgende sleutelvaardigheden nagestreefd:

- contactvaardigheid (SV 06)
- empathie (SV 11)
- flexibiliteit (SV12)
- kritische ingesteldheid (SV 15)
- kleergierigheid (SV 19)
- loyaliteit (SV 20)
- planmatig denken (SV 22)
- resultaatgerichtheid (SV 28)
- verantwoordelijkheidszin (SV 31)
- zelfstandigheid (SV 32)

Door te reflecteren over zijn ervaringen tijdens de beroepspraktijk verwerft de cursist geleidelijk de competenties van een interculturele medewerker op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Om tot dit niveau van competentieontwikkeling te komen doorloopt de cursist verschillende stadia:

- stadium 1 : de cursist voert zijn taken in eenvoudige situaties uit onder begeleiding
- stadium 2: de cursist voert zijn taken in eenvoudige situaties uit onder begeleiding op afstand
- stadium 3: de cursist voert complexe taken uit met begeleiding op afstand
- stadium 4: de cursist voert complexe taken uit zelfstandig uit

Na het beëindigen van de opleiding is de cursist in staat om volledig zelfstandig te functioneren als interculturele medewerker. Hij heeft de aangeboden inzichten, vaardigheden en houdingen geïntegreerd in het eigen handelen. Hij geeft blijk van een grote mate van zelfstandigheid en van zelfvertrouwen . Hij neemt initiatief, kan doelgericht werken en is in staat zowel individueel als in team te functioneren binnen het geheel van de organisatie. Hij onderkent het belang van permanente bijscholing voor verdere professionalisering en kan daar zelf sturing aan geven.

Om het certificaat Interculturele medewerker te behalen doen cursisten minimaal 1200 uren praktijk in het sociaal-cultureel werk of het welzijnswerk.

28.2 LEERINHouden

Deze modules situeren zich in de ervarings-reflectie leerlijn. Centraal hierbij staat het functioneren van de cursist in kritische beroepssituaties en de reflectie over de uitvoering van de beroepstaken .

Het leerproces binnen de supervisie heeft een progressieve opbouw :

- via observeren over participeren naar uitvoeren
- van het werken onder toezicht over verwijderd toezicht naar zelfstandig functioneren
- van eenvoudige naar complexe situaties
- van deelopdrachten naar totaalaanbod
- van beschrijven over concretiseren, problematiseren, thematiseren, generaliseren naar alternatieven formuleren.

28.3 DIDACTISCHE WENKEN EN HULPMIDDELEN

Vanuit het centrum wordt de cursist begeleid door een supervisor. Het uitgangspunt voor de begeleiding is de beginsituatie van de cursist. De supervisor helpt de cursist bij het uitstippelen van het leerproces in verschillende stappen en ondersteunt hem bij het formuleren van persoonlijke leerpunten. Hij geeft de cursist voldoende en duidelijke feedback betreffende zijn vorderingen

Op de werkvloer wordt de cursist begeleid door een deskundig en gemotiveerde interne begeleider.

De vorderingen van de cursist worden opgevolgd door de cursist, de interne begeleider en de supervisor.

Daartoe heeft de supervisor regelmatig overleg met de cursist en de interne begeleider op het werkveld. De inhoud en frequentie van de supervisiegesprekken wordt bepaald door de noden van de cursist of op vraag van de interne begeleider van de werkplek.

Het is raadzaam de ontwikkeling van de cursist systematisch te registreren. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van o.a. een groei- of ontwikkelingsportfolio, een logboek, een feedbackschriftje, een persoonlijk ontwikkelingsplan, competentieschalen, functioneringslijsten,...

Het is tevens aangewezen dat de cursisten de mogelijkheid hebben om via een digitaal leerplatform te communiceren met hun supervisor en met medecursisten.

28.4 EVALUATIE

Evaluatie behoort tot de eigenheid van elk centrum. Wij adviseren om voor deze modules zowel formatief als summatief te evalueren, zowel product als procesgericht en gespreid over de looptijd van de module. Het is immers belangrijk dat de cursist op regelmatige tijdstippen feedback krijgt over zijn vorderingen en deze indien nodig, tijdig kan bijsturen.

Op het einde van elk semester wordt nagegaan in welk stadium van competentieontwikkeling de cursist zich situeert. Hierbij wordt rekening gehouden met de volgende beoordelingscriteria:

- de aard en mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid die de cursist heeft laten zien
- de aard en mate van begeleiding die hierbij nodig is geweest

- de mate van complexiteit van de opdrachten en taken die de cursist heeft uitgevoerd
- de mate van complexiteit van de situatie waarin de cursist zijn handelingsbekwaamheid getoond heeft

Als basis voor de evaluatie kan hierbij gebruik gemaakt worden van:

- een functioneringslijst
- competentieschalen
- een ontwikkelingsportfolio.

---

29 BIBLIOGRAFIE

29.1 BOEKEN

- Ang, W. (2007) Transculturele ervaringen bij het werken met vluchtelingen. Rode Kruis Vlaanderen.
- Beek, F. (2007) Werken met levensverhalen en levensboeken. Houten: Bohn Stafleu.
- Berg van den, C. (2011) Werken in dialoog. De basis voor coaching en begeleiding. Boom: Lemma.
- Bijkerk, L. en Heide van der, W. (2006). Het gaat steeds beter. Activerende werkvormen voor de opleidingspraktijk. Houten: Bohn Stafleu.
- Blom, H. (2008) Intercultureel samenwerken in organisaties. Bussum: Coutinho.
- Bohlmeijer, E. (2006) De betekenis van levensverhalen. Houten: Bohn Stafleu.
- Budde, E. (2008) Wat woorden niet kunnen zeggen: creatieve werkvormen en methodieken. Houten: Bohn Stafleu.
- Burger, C en Schuijema, K. (2006- 4^e druk). Vaardighedenboek SPW. Utrecht: Nijgh Versluys.
- Endt-Meijling, M. (2007- 3^e druk) Met nieuwe ogen. Werkboek voor de ontwikkeling van een transculturele attitude. Bussum: Coutinho.
- Gerritsen, C. (2011 – 3^e druk). Culturele waarden en communicatie in internationaal perspectief. Bussum: Coutinho.
- Groen, M. (2006) Reflecteren de basis. Groningen: Noordhof.
- Heemskerk, I. Romulus, P. Vossers, N. (2008). Werken in de SPH. Creatief, ervaringsgericht en methodisch. Bussum: Coutinho
- Hendriksen, J. (2005- 12^e druk) Intervisie bij werkproblemen. Soest: Nelissen.
- Hogerhuis, M. (2011) Alle gedrag is communicatie. Amsterdam: SPW
- Horst ter, J. (2011 – 3^e druk). Rapporteren in de hulp en dienstverlening. Bussum: Coutinho
- Houtvast, H. (2006). Methodische vaardigheden. Oriëntatie op doelgroepen. Utrecht: Nijgh Versluys.
- Oomkes, F. (1995) Training als beroep, sociale en interculturele vaardigheid. Amsterdam: Boom.
- Oomkes, F. (2011 -8^e druk) Communicatieleer. Boom: Lemma.
- Prinsenbergh, G. (2005). Biografisch leren en werken. Het levensverhaal in kaart brengen. Amsterdam: SWP.
- Rakers, M. (red) (2011). Meesterschap in het sociaal werk. Over kennisontwikkeling en praktijkverbetering voor het vak en de organisatie. Amsterdam: SWP
- Remmerswaal, J. (2009- 9^e druk) Handboek groepsdynamica. Barneveld: Nelissen.
- Riet van, N. (2001) Groepswerk in het maatschappelijk werk. Assen: Van Gorcum.
- Rooijendijk, L. e.a. (2011- 11^e druk.) De mens in thema's. Een thematische behandeling van de menselijke levensloop. Boom: Lemma.
- SOVA-groep. (1993- 11^e druk) . Samen werken, samen leren. Werkboek sociale vaardigheden. Theorie en oefeningen. PM-reeks. Baarn: Nelissen
- Schreurs, H. (2011) Narratieve storytelling in de hulpverlening. Boom: Lemma.
- Snellen, A. (2007) Basismodel voor methodisch hulpverleners in het maatschappelijk werk. Bussum: Coutinho
- Uitslag, M. (red.) (2008) Interculturele mediation. Antwerpen: Garant .
- Verhagen, P. (2011- 2^e druk) Kwaliteit met beleid. Basisboek voor sociale studies. Bussum: Coutinho.
- Verhoef, A. (2007) Professionaliteit en kwaliteitszorg. Professioneel handelen in het welzijnswerk. Utrecht: Nijgh Versluys.

Onderwijsinspectie
Volwassenonderwijs
Advies tot goedkeuring van leerplannen

1. Administratieve gegevens

1.1 Benaming van het leerplan:

Adviesnummer	2012/707/6//D		
Code indiener	Netoverschrijdend		
Onderwijsniveau	Volwassenenonderwijs		
Studiegebied / Leergebied	Personenzorg		
Opleiding	Interculturele medewerker – BO PZ 113		
Organisatievorm	modulair		
Planning	OF	Vervangt en heft	op vanaf
		Gaat van kracht vanaf	1 september 2012

1.2 Datum van ontvangst: 01/02/2012

1.3 Behandelende inspecteurs:

Eindverantwoordelijke: Steverlynck Carine

Collega's: Bart Maes, Monique Van der Straeten, Trui Van Rie, Martine Zaman

1.4 Gegevens m.b.t. de indiener van het leerplan:

Netoverschrijdende indiening

2. Advies

Advies betreffende het leerplan met kenmerk 2012/707/6//D: definitieve goedkeuring
---

2.1 Het leerplan

Het leerplan wordt definitief goedgekeurd en kan van kracht gaan als definitief goedgekeurd leerplan voor de vermelde doelgroepen vanaf 1 september 2012.

2.2 De doelstellingen

Het leerplan bevat herkenbaar de basiscompetenties en de sleutelvaardigheden van het opleidingsprofiel BO PZ 113.

2.3 Eigen inbreng

Het leerplan geeft aan waar de ruimte voor de eigen inbreng zich situeert. Er wordt gestreefd naar een gelijkgerichte visie over alle opleidingsverstrekkers heen. Doordat de leerinhouden generisch zijn vastgelegd, is de ruimte voor de eigen inbreng voldoende groot.

2.4 Opbouw

Het leerplan maakt de systematiek duidelijk volgens welke het is opgebouwd. Er wordt terecht en bewust gekozen voor een concentrische opbouw. Er is geen sequentiële volgorde in de modules vastgelegd bijgevolg kan de samenhang met de voorafgaande of de daaropvolgende modules niet worden weergegeven. Er is wel een duidelijke leerlijn in het praktijkleren opgesteld.

2.5 Consistentie

Het leerplan volgt heel consequent de opbouw van het opleidingsprofiel en bevat geen doelstellingen die strijdig zijn met de basiscompetenties en de sleutelvaardigheden van het opleidingsprofiel BO PZ 113.

2.6 Materiële uitvoerbaarheid

Het leerplan vermeldt duidelijk welke materiële vereisten minimaal noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering.

Eventuele notities bij lezing van het leerplan (maken geen deel uit van de advisering): De didactische beginselen die netoverschrijdend zijn vastgelegd, vormen een meerwaarde op voor de onderwijskwaliteit en getuigen van een toekomstgerichte visie op competentieleren.